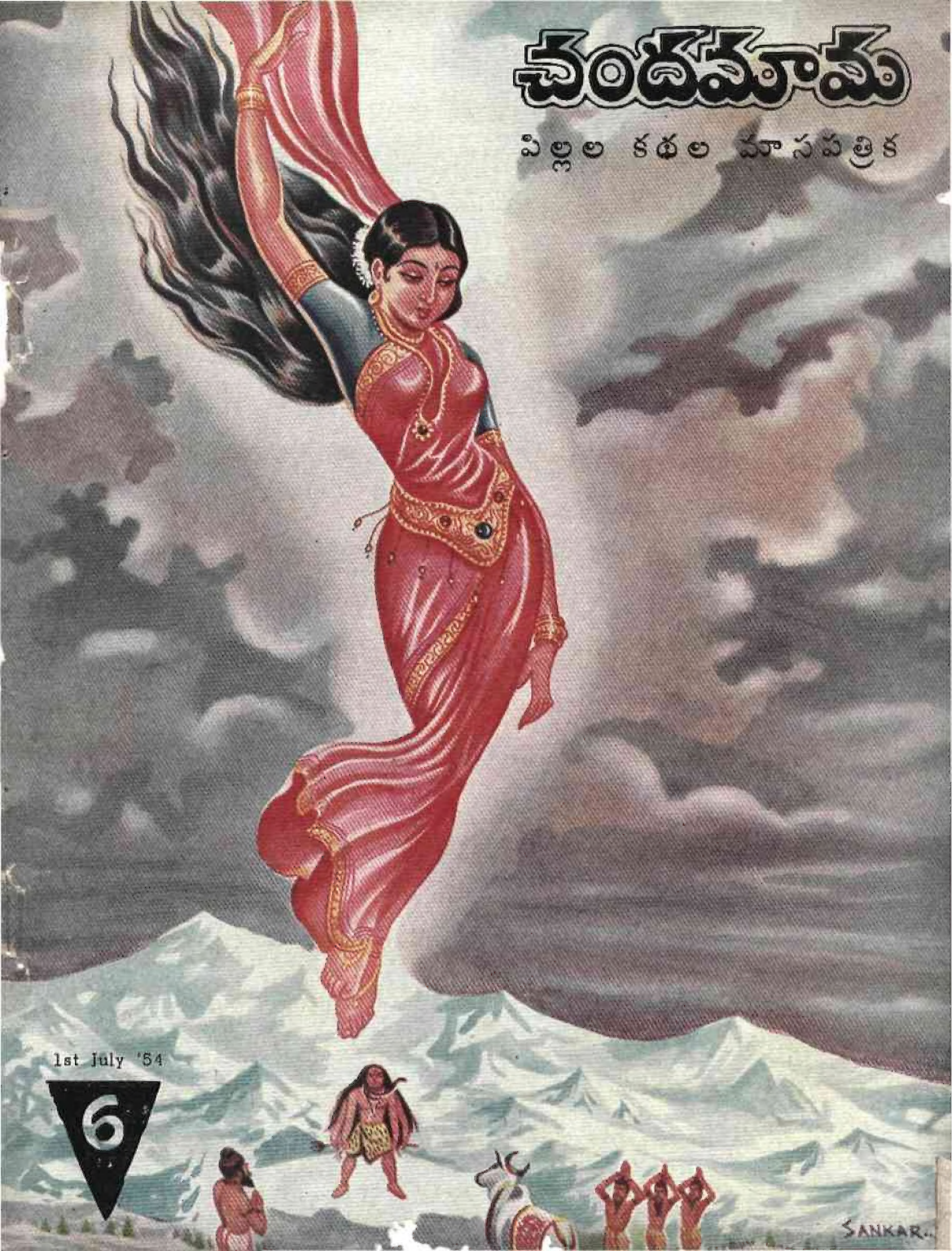

చందమామ

విల్లల కథల మాసపత్రిక

1st July '54

6

SANKAR..

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

మంటి కరుగు

పందినవారు :
ఎన్. విజయలక్ష్మి - నిలూరు

501 ఉతుకు సబ్బులు

ఇంటివద్ద ఉతుకు పనిని

తేలిక చేయును

501 సబ్బులనుండి సమృద్ధిగా వచ్చు
నురుగు బుడగలు గుడ్డలోనికి తిన్నగా
చొచ్చుకొనిపోయి మరికివి యంద్ర
జాలమువలె తొలగించును.
ఈ సబ్బులవల్ల యింటివద్ద
గుడ్డలను ఉతుకుట
ఎంతో తేలిక మరియు
పొదుపు కూడా.

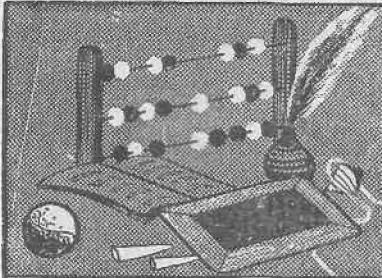
ఇండియా పెట్రోలియం, ఇండియా నిర్వహణ
క్రింద. ఇండియాలోనే కయారపుతున్నది

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

అలెగ్జాండరు : సింహం (గే.)	10	నీతి తప్పినవాడు	... 37
ప్రాణమిత్రుడు (జాతక కథ)	12	బోయవాడి నిబ్బరం	... 41
అపూర్వ వస్తువు	... 15	న్యాయసూత్రం	... 45
గెలుపు మాదే !	... 21	గొప్పయోగం	... 51
తోకచుక్క (సీరియల్)	... 24	బొజ్జబరువు (గేయం)	... 56
ఇంటి పెత్తనం	... 33	వగ	... 58
మూగినోము (గేయం)	... 36	వార్తలు-విశేషాలు	... 62

ఇవి గాక - రంగులబొమ్మ కథ, చిత్రకథ,
ఫోటోశీర్షికల పాటి - మొదలైన మరిఎన్నో ఆకర్షణలు

అట పాటలనుండి . . .

కాలేజి చదువు వరకు

జంక్షన్ పైన జె. బి. మంఘరామ్ వారి బిస్కెట్లతో
పిల్లలను పెంచండి.

కరకరలాడుతూ రుచికరంగా ఉండే జె. బి. మంఘరామ్ వారి
బిస్కెట్లు పాఠశాల, స్కూల్స్ తోనూ తయారై,
విటమినులతో నిండివున్నాయి. రోజంతా బడితోనూ,
కాలేజీతోనూ కష్టపడి చదివే విద్యార్థులకు పూర్తి
అయిన పుష్టిని కూర్చే ఆహార మిడి.

రోజూ ఉదయం, మీతో కొన్ని జె. బి. మంఘరామ్ వారి
బిస్కెట్లను పట్టుకెళ్ళండి.

ప్రశస్తతమైన ఈ రకాలనుండి మీరు ఎంచుకోవచ్చు:

సాల్టో - రాయల్ క్రీమ్, నరిషింగ్ - ఎనర్జీ వేఫర్స్
అప్లహౌస్ టీ - క్రీమ్ వేఫర్స్ అన్ని దుకాణములలోను దొరుకును.

జె. బి. మంఘరామ్ & కో., గ్వాలియర్.

“నా చర్మరక్షణకు
నిర్మలమైన సబ్బు అగత్యము!”

మైసూరు చందన సబ్బుయొక్క పరిమళ,
ఓషధిగుణాలు బిడ్డ శరీరమును పూర్తిగా
పరిశుభ్రము చేయుటయేగాక, లేతచర్మము చిట్టి
బాధించకుండ చేయును.

మైసూరు చందన సబ్బు
గవర్నమెంటు సోప్ ఫ్యాక్టరీ

బెంగళూరు

(మెరిబర్ ఐ. ఎన్. టి. ఎమ్. ఎ.)

“my skin needs
a pure soap!”

డోంగ్రేగారి

బాలామృతం

బలహీనమైన బిడ్డలకు పుష్టినిచ్చి, పండ్లు
మొలిచేటప్పుడు అయ్యే విరేచనములు
నిలిపి, బలమును అరోగ్యము నిచ్చును.

K. T. Dongre & Co., Ltd., BOMBAY 4

సకల దంత వ్యాధులకు

కోతిమారు
నల్ల పండ్ల పాడి

ప్రతిబోట
దొరకును.

నోగిఅండ్కోబొంబాయి.4.
చుద్రాసు బల్లంబి:-
87, జై నా బజార్ రోడ్.

హామాం నాకు అంత యిష్టమైనది ఎందుకంటే—

అది నాకు ఎంతో **డీప్సామాము** నిచ్చును!

(దాని పొదుపునకు కూడ మీరు యిష్టపడతారు...)

ఎందుకంటే ప్రతి చిక్క ఎంతో కాలము వచ్చును!)

అది నుంచి సబ్బు అవి మీకు నిశ్చయముగ తెలుసు. ఎందుకంటే అది తాతా కల్యాణ

ఇండియా పెట్టుబడితో, ఇండియా నిర్వహణ క్రింద,

ఇండియాలోనే తయారవుచున్నది.

శ్రీ.ఎ. ఎన్. ఎస్. కలియార్థాన్ గారి తాతా సోప్స్ రెహ్మా ప్రతి మంగళవారము,

లక్ష్మీవారము, శనివారముల రాత్రి 9 గంటలకు రేడియో సిలోన్ లో విసరి

TS. 9771

చందమామ

సంచాలకుడు : 'చక్ర పాణి'

ఇటీవల చందమామలో ప్రవేశపెట్టిన 'చిత్రకథ' అనే కొత్త శీర్షికనుగురించి ఆమోదం తెలుపుతూ చాలామంది పాఠకులు వ్రాశారు. సంతోషం. ఇదే కాదు, ఇటువంటివే చిత్రకథలు రంగురంగులలో అకర్షణీయంగా ప్రచురించాలని మా సంకల్పం. త్వరలోనే దీనిని నెరవేర్చటానికి యత్నిస్తున్నాము. ఈ నెలనుండి 'వార్తలు - విశేషాలు' అనే మరిఒక శీర్షికకూడా ప్రారంభించాము. ఇందుకోసం ఏర్పడిన రెండు పుటలలోనూ పాఠకులు సేకరించి పంపే వార్తలూ, విశేషాలూకూడ చేర్చదలిచాము. కనుక, మీరు ఉత్సాహంతో పాల్గొని ఈ శీర్షికను విజయవంతం చేయాలని కోరుతున్నాము. ఈ వార్తలు ముఖ్యంగా బాలబాలికల అభ్యుదయానికి తోడుపడేవిగా ఉండాలి. వారి అభివృద్ధిని, మనస్తత్వాన్ని గుర్తుంచు కొని, వారికి ఉపయోగించే వార్తలనే ఎర్పి కూర్చుంటే పాఠకులు ప్రత్యేకత చూపాలి.

సంపుటి 15 : జూలై 1954 : సంచిక 1

అలెగ్జాండరు : సింహం

అఖిల క్షణని హడలగొట్టినది
అ రోజుల్లో అలెగ్జాండరు!
ఈ రోజుల్లో అటంబాంబూ!
అ కథ వింటే ఇది విన్నట్టే.

ఏ మహాకవయ్యె ఎన్నడో చెప్పిన
నీతి కట్టుకథ నేటికి నిలిచెను.
అప్పుడు చేసిన హెచ్చరికైనా
ఇప్పుడు విన్నా మంచిదే; వినుడిక:

ఎల్లరి స్వేచ్ఛల కొల్లగొట్టగా
అలెగ్జాండరను అమోఘబలు డొక
డవతరించెనని గోలగోలగా
పుకారు పుట్టెను; వార్తయు పచ్చె:

"మనుషులు, మృగములు,
పక్షులు, పురుగులు
ప్రాణులెల్ల తన ప్రతాపధాటిని
అణకువతో శిరసావహించుటకు
హాజరు కమ్మని" అతని ఆజ్ఞగా.

ఇక చూడండి ఆ సంచలనం!
దొరికినదేదో దుటుకున మ్రొంగుచు
అడిగే నాథుని అదివర కెరుగని
మృగలోకంలో గందరగోళం.

సంశయించుచునె సభ గావించి
జంతువులన్నీ చర్చించేసి

(గే య క థ)

తిట్టుకొనుచునే తీర్మానించెను
శరణుయాత్రకే సాగుట మేలని.

నరునికి దగ్గర వానరుడే యని
కోతిని దూతగ పెట్టుకొని
మనిషికి ముఖ్యము ధనమెకదాయని
మణుల గనులనే త్రవ్వకొని,
ఏనుగు, ఒంటె, గుఱ్ఱం, గాడిద
ధనసంచయమును మోసుకురాగా
కోతివెనుక పెనుతోక చందమున
బారుగ మృగములు బిరబిర సాగ,
కొండమలుపులో గుహముందర యా
దండును గని గర్జించెను సింహం:

“ఓరి కోతిగా సారె యెటకురా?
సరిసరి యిచ్చట దింపి నడుపు”మని.

కోతి కిచకిచల గపెచిప్ అనుచు
ఆ నజరానా యట నర్పించి
అలెగ్జాండరుని సన్నిధి కేగి
జరిగినదంతా మొరసిడె; కాని,
ఆ మహామహుడు అగ్రహపడి ఆ
మృగములనే మరి దండించెనట!

ఉద్ధవు లొకరొక రెపుడు డీకొనరు
మధ్య పేదలకె మరణసంకటము.

ప్రాణమిత్రుడు

పూర్వం, బ్రహ్మదత్తుడు కాశీనగరాన్ని పరిపాలించే కాలంలో, బోధిసత్వుడు ఒక బ్రాహ్మణునికి కుమారుడుగా జన్మించాడు. వీనికి కొంచెం ప్రాజ్ఞత వచ్చేసరికి బ్రాహ్మడికి ఇంకొక కుమారుడు పుట్టాడు.

కొంతకాలానికి తలిదండ్రులు కాలం చేశారు. అందుచేత విరక్తిచెంది, అన్నదమ్ములిద్దరూ—గంగానదికి అవతలబడ్డన ఒకడూ, ఇవతలబడ్డన ఒకడూ కుటీరాలు వేసుకొని, సన్యాసులుగా ఉంటున్నారు.

ఒకరోజున, పాతాళలోకంలో ఉండే సర్పరాజు—మణికాంతుడు మనుష్యరూపం తాల్చి భూమిపైకి వచ్చి, గంగానది బడ్డనే నడిచిపోతున్నాడు. పోయి పోయి చిన్నవాని కుటీరం కనబడగా, అక్కడికి వెళ్లాడు. ఎంతో అప్యాయంగా మాట్లాడాడు. కొద్దిసేపట్లానే వారిద్దరూ ఒకరినొకరు విడువలేనంతటి ప్రాణస్నేహితులయ్యారు.

నాటినించి చిన్నవాడివద్దకు మణికాంతుడు తరచు వచ్చిపోతూ ఉండేవాడు. వారిద్దరూ రోజులకొద్దీ అలానే సరదాగా మాట్లాడుతూవుండేవారు. అంతేకాదు. మణికాంతుడు యధాస్వరూపం పొంది, చిన్నవాడి తలపైన పడగ పట్టి, కొంత సేపయినతరువాత వెళ్ళివస్తానని చెప్పి, తన లోకానికి పోయేవాడు.

‘సర్పరాజు స్నేహం గొప్పదేకాని, వీడిది దుష్టస్వభావం. ఎప్పటికైనా వీడివల్ల ప్రాణాపాయం కలగవచ్చు’ అని చిన్నవాడికి మనస్సులో బెంగ పట్టుకొన్నది.

ఈ స్థితిలో—ఒక రోజున వాడు అన్న వద్దకు వెళితే, అతను ఆశ్చర్యపోయి ‘ఇదే మిటి తమ్ముడూ, ఇంతగా చిక్కిపోయావేమి? నీ వచ్చటి రంగే మారిపోయిందే!—విమిటికారణం?’ అంటూ ప్రశ్నింపసాగాడు. ఇందుకు చిన్నవాడు మర్మంలేకుండా

నంగతి సందర్భాలన్నీ అన్నకు చెప్పివేశాడు. అన్న చెప్పినదంతా విని, 'ఐతే తమ్ముడూ! మణికాంతుడు నీవద్దకు రావాలంటావా, వద్దంటావా? ఏదో ఒకటి చెప్పు' అన్నాడు.

'వద్దు' అన్నాడు చిన్నవాడు.

'సరే. ఆ సర్పరాజు నీవద్దకు వచ్చేటప్పుడు ఏమేమి ఆభరణాలు ధరించుకొని వస్తాడు?' అని మళ్ళీ అడిగాడు అన్న.

'ధగధగ మెరిసే మణి ఒకటి' అని చెప్పాడు చిన్నవాడు.

'సరే, బాగుంది. ఈసారి మళ్ళీ నీవద్దకు వచ్చి కూర్చుని ఆతను ఆ ప్యాయంగా మాటాడుతున్నప్పుడు ఆ మణి నీకు కావాలని అడుగు. ఏం జరుగుతుందో కనిపెట్టు' అని చెప్పాడు. 'అలాగే' అని చెప్పి చిన్నవాడు తన కుటీరానికి వెళ్ళిపోయాడు.

మరునాడు మణికాంతుడు కుటీరం లోపలకు వచ్చాడు. చిన్నవాడు తనకు మణికావాలని సర్పరాజును అడిగాడు. కూర్చోకుండానే మణికాంతుడు తన లోకానికి మరలిపోయాడు. రెండవ రోజున మళ్ళీ వచ్చాడు మణికాంతుడు. ద్వారంవద్ద నిలబడివుండగానే చిన్నవాడు 'నిన్ననే అడిగాను, మణి ఇచ్చావుకాదుకదా! ఇవాళైనా ఇస్తావా?' అనేసరికి లోపలికి

రాకుండా అక్కడినించే వెనక్కు తిరిగాడు మణికాంతుడు.

మూడవరోజున సర్పరాజు మళ్ళీ రావడం కనిపెట్టి, 'ఎన్నిసార్లు అడిగినా మణి ఇచ్చావుకాదుకదా! ఇప్పుడైనా ఇస్తావా?' అని గద్దించి అడిగాడు చిన్నవాడు. సర్పరాజు మరి ముందుకు ఒక్క అడుగునా వేయలేదు. అక్కడే ఆగి ఇలా అన్నాడు:

'చిన్నవాడా!—ఈ మణి సామాన్యమైనదికాదు. నేను ఏమి కోరితే దానిని ఇచ్చే కామధేనువు, నా కోరికలన్నీ తీర్చే కల్పతరువు. ఇటువంటిదానిని నీవడిగితే నేనెలా ఇవ్వగలను? కనుక నీవద్దకు ఇక

ఈ జన్మలో రానేరాను, నీకు మళ్ళీ కనబడనే కనబడను.' ఈమాటలు అని, మణికాంతుడు అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడు. మరెన్నడూ చిన్నవాడికి కనబడలేదు.

ఇప్పుడు చిన్నవాడికి మరొక పెద్ద చిక్కు పట్టుకొన్నది. ఇన్నాళ్ళనుంచి ప్రాణస్నేహితుడుగా ఉంటున్న మణికాంతుడు కంటికి కనబడకపోవటంతో ఒక విధమైన కొత్త బెంగ పట్టుకొన్నది. మునుపటికంటే ఇప్పుడు మరి పాలిపోయాడు. శరీరమంతా అస్థిపంజరంలాగా తయారైంది.

ఇంతలో ఒకనాడు తమ్ముడు యెలా ఉన్నాడో అని అన్న చూడవచ్చాడు. చూచి

అశ్చర్యపోయి, 'మునుపటికంటే అధ్వాన్నంగా తయారయ్యావే. ఆ సర్పరాజు పీడ వదలలేదా? నేను చెప్పినట్టు చేయలేదా?' అని అడిగాడు.

ఇందుకు చిన్నవాడు 'అన్నా!—నీవు చెప్పినట్టే చేశాను. నాటినుంచి సర్పరాజు రావటం మానివేశాడు. ఆ మణికాంతుడు వచ్చి నాతో మాటాడి, తలపైన పడగ ఎత్తితే కాని నాకేమీ తోచటంలేదు. అతను నన్ను విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోవటంతో నాకు వెర్రెత్తినట్టయింది. ఈ బెంగవల్లనే నేను మరింత శుష్కించిపోతున్నాను' అని అన్నాడు.

అప్పుడు అన్నబన బోధిసత్వుడు "తమ్ముడా!—సర్పరాజు నీకు ప్రాణస్నేహితుడని మురిసిపోయావు. కాని ఆ మణి అడిగేసరికే అతను మళ్ళీ నీ గుర్తుం తొక్కిచూడలేదే! ఇదేనా స్నేహాలక్షణం? నీవు పెట్టిన చిన్నపరీక్షకు నిలవలేని అతను స్వార్థపరుడుకాని నిజమైన స్నేహితుడు కాదు. కనుక, నీవెంతమాత్రమూ విచారించకు. అతనికోసం బెంగపెట్టుకోకు' అని హితబోధచేసి తన కుటీరానికి వెళ్ళాడు.

అన్న మాటలలోని ఆంతర్యం గ్రహించిన చిన్నవాడు అప్పటినుంచి సర్పరాజును తలపడమే మానివేశాడు.

చందమామ

అపూర్వ వస్తువు

భవనీనగరంలో జయవర్మ అని ఒక గొప్ప ధనికుడు ఉండేవాడు. ఆయనకు జయ పాలుడూ, విజయుడూ, జయుడూ అని ముగ్గురు కుమారులుండేవారు. వారిమధ్య వయస్సులోగాని, రూపురేఖలలోగాని, విద్యా విషయాదులలోగాని ఆతే వ్యత్యాసం ఉండేది కాదు.

నిజంగా ఆ అన్నదమ్ములు చాలా బుద్ధి మంతులు, అన్యేన్యప్రేమ గలవారు. వారి మధ్య రహస్యాలు లేవు. ఒక్క విషయం మటుకు వారు ఒకరితో ఒకరు చెప్పకుని ఎరగరు. అదేమంటే, వారు ముగ్గురూ కూడా భవనీనగరపు రాజకుమార్తెను ప్రేమించారు. ఆమెనే ఎప్పటికైనా, ఎలా గైనాసరే పెళ్ళాడితీరాలని గట్టిగా తీర్మానించుకున్నారు.

వారు ముగ్గురూ ప్రతి సాయంకాలమూ రాజసౌధం పక్కగా ఊరివెలపల గల

ఉద్యానవనానికి షికారువెళ్ళేవారు. వారు వెళ్ళే వేళకు రాజకుమార్తె నిరుపమాదేవి రాజభవనంపైన విహారం చేస్తూ వారికి కనిపించేది. ఒక్కొక్కరోజు ఆమె వీణ వాయిస్తూ సాంధ్యరాగాలు ఆలాపన చేయటంకూడా వారికి వినిపించేది. కాని ఆ అన్నదమ్ములుమటుకు తమలోతాము రాజకుమార్తెనుగురించి ఎన్నడూ మాట్లాడుకునేవారుకారు.

ఇలా కాలం గడుస్తూవుండగా ఒకనాడు జయవర్మ తన కుమారులను ముగ్గురినీ పిలిచి ఈ విధంగా హెచ్చరించాడు :

"కుమారులారా ! నేను వృద్ధుడనై పోయాను. నేను సంపాదించిన ధనంతో మీరు సుఖంగా జీవనంచేయవచ్చు. కాని అది పురుషలక్షణం కాదు. మీకు వివాహం చేసుకునే పయసు దగ్గిరవడింది. వివాహ సంతరం మీకు వేరు వేరు సంసారాలేర్పడ

తాయి. బిడ్డలు కలుగుతారు. క్రమంగా ధనం తరిగిపోగలదు. అందుచేత మీరు పురుషధర్మంగా దేశపర్యటన చేసి, ధనం ఆర్జించండి. తరువాత వివాహాలు చేసుకుని గృహస్థాశ్రమంలో ప్రవేశించండి.”

పితృవాక్యపాలకులైన ఆ యువకులు తండ్రి చెప్పిన ఈ మంచి సలహాను శిరసావహించినవారై, మంచి ముహూర్తాన కొంత ధనంతో ఇల్లు వెడలి ఉత్తరాభిముఖులై బయలుదేరారు. ఒకరోజుల్లా నడిచి మహావటమనే సంతనగరం చేరారు.

ఈ సంతలో అన్నదమ్ములు ముగ్గురూ తమకునచ్చిన సరుకులను కొన్నారు. అనాడు

శివరాత్రి. మర్నాడు ఉదయం బయలుదేరి ముగ్గురూ మూడుదిక్కులా వెళ్ళిపోయి, మళ్ళీ వచ్చే శివరాత్రినాటికి ఇక్కడే, ఈ మహావటం సంతలోనే కలుసుకునేటట్లు నిర్ణయం చేసుకున్నారు.

చుస్తూవుండగానే వారాలూ, నెలలూ గడిచాయి. మళ్ళీ శివరాత్రి వచ్చింది. మహావటంలో సంత గొప్పగా జరుగుతోంది. ఎన్నడూరాని అపూర్వవస్తువులన్నీ ఆ ఏడు సంతకు వచ్చాయి. అందరిలోకి చిన్న వాడైన జయుడు అనుకున్న ప్రకారం సంత వద్దకు చేరుకున్నాడు. గడచిన సంవత్సర కాలంలో అతను ఎంతో ధనం ఆర్జించాడు. అందుచేత అన్నలు వచ్చేలోపుగా తన డగ్గిర వున్న డబ్బులో కొంత ఖర్చుచేసి, ఏదైనా అపూర్వవస్తువు కొందామనుకున్నాడు.

ఎన్నో వస్తువులు కనిపించాయి. వాటిలో ఒకటి జయుణ్ణి ఆకర్షించింది. అదొక నిమ్మపండు. కాని అదిమామూలు నిమ్మ పళ్లలాటిది కాదు. ఎవరు ఎలాటి భయంకర వ్యాధితో బాధపడుతున్నారో ఆ పండు కోసి నోట పిండితో తక్షణం ఆ వ్యాధి నయమవుతుంది. వెయ్యి వరహాలకు ఆ నిమ్మ పండును కొని జయుడు అన్నలకోసం సంతలో వెతకసాగాడు.

ఆ రోజునే విజయుడుకూడా అనుకున్న ప్రకారం అక్కడికి తిరిగివచ్చాడు. అతనికి కూడా వ్యాపారం అచ్చివచ్చింది. అతను కూడా సంతలో ఒక అపూర్వ వస్తువును వెయ్యి వరహాలిచ్చి కొన్నాడు. అదేమిటంటే ఒక తివాసీ. ఐతే మామూలు తివాసీమటుకు కాదు. దానిమీద కూర్చొని ఎక్కడికి పోవాలంటే అక్కడికి క్షణంలో పోవచ్చు.

అందరికన్న పెద్దవాడు జయపాలుడు కూడా ఆరోజే తిరిగివచ్చాడు. అతనివద్ద కూడా చాలా ధనం పోగయింది. అతను కూడా ఎన్నో అపూర్వ వస్తువులను బేరం చేశాడు. అఖరుకు ఒక చిన్న దుకాణంలో అతని కొక అద్దం దొరికింది. దాని విలవ వెయ్యి వరహాలని చెప్పాడు దుకాణదారు.

“మామూలు అద్దానికి వెయ్యి వరహాలెందుకు? ఈ అద్దంలో గల విశేషమేమిటి?” అన్నాడు జయపాలుడు.

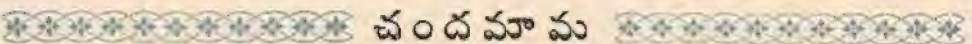
“అయ్యా, ఇది అందం చూసుకునే అద్దం కాదు. మీరు ఎవరిని తలుచుకుని ఈ అద్దంలోకి చూస్తే వారు ఆ క్షణాన ఉన్నస్థితిలో కనిపిస్తారు,” అన్నాడు దుకాణదారు.

జయపాలుడి మనస్సు చటుక్కున నిరుపమాదేవివైపు పోయి, ఆమెను ఒక్క

సారి చూడాలన్న అభిలాష కలిగింది. అతను సంకోచించకుండా దుకాణదారుకు వెయ్యి వరహాలూ ఎంచి యిచ్చి అద్దం పుచ్చుకున్నాడు. నిరుపమాదేవిని తలచుకుని అద్దంలోకి చూశాడు. మరుక్షణమే అతనికి భరించరానంత బాధ కలిగి గుండె బరువెక్కింది.

ఎందుకంటే ఆ అద్దంలో జయపాలుడికి రాజకుమార్తె కనిపించింది. కాని ఆమె మరణబాధలో వుంది. వైద్యుడు నాడి పరీక్షించి పెదవి విరిచి తల అడ్డంగా తిప్పు తున్నాడు! ఆమె జీవితం క్షణాలలో వుంది. చూస్తే, తాను సరిగా ఒక్కరోజు ప్రయాణపు

దూరంలో ఉన్నాడు. కాని తను వెళ్ళేసరికి అంతా అయిపోయేలా వుంది.

చెమ్మగిల్లి, సరిగా కనిపించని కళ్ళతో దుఃఖించేత తూలుతూ జయపాలుడు దుకాణం దాటి కొద్దిదూరం వచ్చాడో లేదో విజయుడు అతనికెదురై “అన్నా!” అని పలికరిచాడు.

జయపాలుడి ప్రాణం కొంత తేరు కున్నది. “చూడు, విజయా!” అంటూ అతను అద్దంలో రాజకుమార్తె దుస్థితిని అతడికి చూపాడు. చూపి, “ఈ ఘోర సమయంలో మనం ఇంత దూరాన ఉండి పోయాం. అదే నా విచారం!” అన్నాడు.

“నీకా భయం వద్దు,” అన్నాడు విజయుడు. చంకలో వున్న తివాసీ విప్పి నేల మీద పరుస్తూ, “దీనిమీద కూచుని ఒక్క క్షణంలో మనం రాజకుమార్తె శయ్యవద్ద వాలవచ్చు” అన్నాడు.

జయపాలుడికి మరికొంత ఉత్సాహం వచ్చింది. పరిచిన తివాసీమీద వాళ్ళిద్దరూ ఆసీనులు కాబోతున్న సమయంలో “అన్నలారా!” అంటూ జయుడు వచ్చాడు.

“మాట్లాడటానికి వ్యవధి లేదు. వేగిరం తివాసీమీద కూచో. కడసారి నిరుపమా దేవిని ప్రాణంతో ఉండగా చూచివద్దాం!” అన్నాడు విజయుడు.

మారు మాటాడకుండా జయుడు తివాసీ మీద కూర్చున్నాడు. మరుక్షణం వారు భవానీపుర రాజసాధంలో నిరుపమాదేవి మరణశయ్య పక్కన ఉన్నారు.

జయుడు ఆమె సమీపానికి వెళ్ళి తన వద్ద వున్న నిఘ్నపండును కోసి, పాలిపోయిన ఆమె పెదవులమధ్య రసాన్ని పిండాడు.

మరుక్షణమే రాజకుమార్తెలో అశ్చర్య కరమైన మార్పు కలిగింది. ఆమె ముఖానికి తిరిగి కాంతి వచ్చింది. కొద్ది క్షణాలలో ఆమె కళ్ళుతెరిచి లేచి కూర్చున్నది. అక్కడ వున్నవారంతా ఆనందాశ్రువులు రాల్చారు.

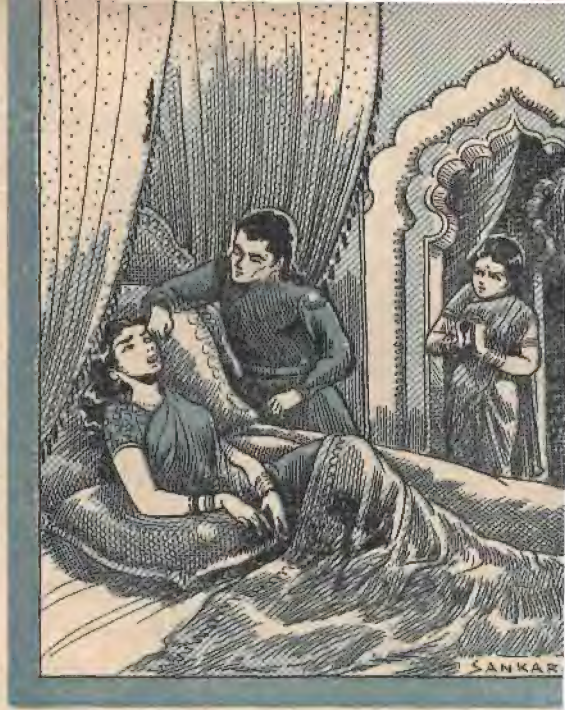

రాజబంధువుల ఆనందంకన్న సోదరుల పట్ల రాజు గారు కనబరిచిన కృతజ్ఞత అపారమైంది. ఆయన ముగ్గురుసోదరుల చేతులూ పట్టుకుని, “నాయనలారా! మీరు నా కుమార్తెను బతికించటానికి స్వర్గం నుంచి అవతరించిన దేవతలుగాని మానవ మాత్రులు కారు. మీరు నా యింటనే ఉండి నా కుమార్తె వివాహం అయేవరకూ నా ఆతిథ్యం స్వీకరించాలి,” అన్నాడు. అన్నదమ్ములు సమ్మతించారు.

అయితే ఒక్క చిక్కు వచ్చి పడింది. తన కుమార్తె వ్యాధి కుదిర్చినవారికి ఆమె నిచ్చి వివాహంచేస్తానని రాజు చాటించి వున్నాడు. ఆ ప్రకారం ఈ ముగ్గురిలో ఎవరో ఒకరికి ఆమెనిచ్చి చేయటానికి రాజు నిశ్చయించాడు. ఈ గౌరవం ముగ్గురిలోనూ ఎవరికి దక్కుతుందో నిర్ణయించమని రాజు మంత్రిని పురమాయించాడు.

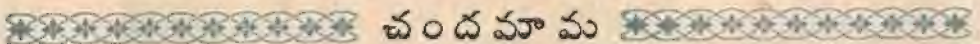
అయితే ముగ్గురి కథనమూ విన్నమీదట మంత్రికూడా అయోమయంలో పడ్డాడు. రాజకుమార్తె ప్రాణం కాపాడినవారు ముగ్గురిలో ఎవరయినట్టు? జయ పాలుడు తన అద్దంలో కనిపెట్టకపోతే నిరుపమాదేవి వ్యాధినిగురించి వారికి తెలిసి వుండదు. విజయుడు తివాసీ సహాయం

లేకపోతే వారు సమయానికి రాగలిగి వుండరు. జయుడి నిమ్మపండు లేకపోతే ఆమె వ్యాధి నివారణ అయేవుండదు.

“పోనీ, రాజకుమార్తెను యెవరు పెళ్లాడతారో మీలో మీరు తేల్చుకుని చెప్పండి!” అని అన్నదమ్ముల నడిగితే, ఎన్నడూ తగువులాడని ఆ సోదరులు ఆమెను నేనే పెళ్ళాడాలంటే, నేనే పెళ్ళాడాలని వాదించసాగారు.

“మహాప్రభూ! ఇది తార్కికులవల్లగాని తేలదు. సభ విచ్చాటుచేసి గొప్ప తార్కికులను పిలిపించి సమస్య ఇద్దాం!” అన్నాడు మంత్రి. రాజు సరేనన్నాడు.

కొద్ది రోజులలో సభ ఏర్పాటయింది. రోజులతరబడి వాగ్వాదాలు జరిగాయి. సమస్య ఉన్నచోటనే ఊండిపోయింది.

చిట్టచివరకు రాజకుమార్తె నిరుపమా దేవి జోక్యంకలిగించుకున్నది. ఈ సమస్యను పరిష్కరించే మార్గం సూచించటానికి తనకుకూడా అవకాశం ఇమ్మని సదస్యులను వేడుకున్నది.

తాము పరిష్కరించలేని సమస్యను ఆమె పరిష్కరిస్తుందా అని దిగ్గంతులవంటి తార్కికులు ఆశ్చర్యపడ్డారు.

“మీరంతాకూడా తప్పజేయవలసిన అలోచిస్తున్నట్టు నాకు తోస్తుంది. నా ప్రాణం కాపాడటానికి ఈ ముగ్గురు సోదరులలో ఎవరు ఎక్కువ బాధ్యులనే విషయం మీరు వితర్కిస్తున్నారు. ముగ్గురూ సమంగానే బాధ్యులు. అయితే, ఒక ముఖ్యమైన విషయం మీరు ఉపేక్షించారు. అదేమిటంటే, నాకోసం ఎవరు ఎక్కువ త్యాగం చేశారనేది.

జయపాలుడి అద్దం, విజయుడి తివాసీ, జయుడి నిమ్మపండు, మూడూ నాకు ప్రాణవాసం చేశాయి. అయితే జయపాలుడి అద్దం జయపాలుడికున్నది, దానిలో ఆయన ఇతరులని చూడవచ్చు. విజయుడి తివాసీ విజయుడికున్నది, దానిపైన ఆయన ఇతర స్థలాలకు వెళ్ళవచ్చు. కాని జయుడి నిమ్మపండు ఖర్చయిపోయింది. దానితో ఆయన మరెవరినీ బతికించుకోలేడు. నాకు భర్త కాగలవారెవరో తమరందరూ ఆలోచించి ఇప్పుడు నిర్ణయించండి!” అన్నది రాజకుమార్తె.

నిరుపమాదేవి బుద్ధిసూక్ష్మతకు అందరూ హర్షించారు. ఆమెకూ, జయుడికీ వైభవంగా వివాహం జరిగింది.

జయుడు తనకు అన్నివిధాలా తోడ్పడిన అన్న లిద్దరినీ గొప్పగా గౌరవించాడు. తన కుమారులు యీ విధంగా ప్రయోజకులైనందుకు జయవర్మకూడా సంతోషించాడు.

గెలుపు మాడే!

అరేబియాదేశంలోని ఒక గ్రామంలో ఆలీ మహమ్మద్ అనేవాడొకడుండేవాడు. అతను చాలా సాధువు. ఒకరి జోలికి సొంబికి పోయేవాడుకాడు. అందుచేత అతను అమాయకుడని అందరూ అనుకునేవారు.

ఒకరోజు అతని మిత్రులిద్దరు అతనితో దయ్యాలన్నాయని వాదించారు. దయ్యాలూ, భూతాలూ ఏమీ లేవన్నాడు ఆలీమహమ్మద్. ఊరికి పడమరగా వున్న కొండమీది జువ్వెట్టు నిండా దయ్యాలూ, భూతాలూ ఉన్నాయన్నారు ఆలీ మిత్రులు.

“అదంతా శుద్ధఅబద్ధం,” అన్నాడు ఆలీ.

“చెప్పటం తెలికే. అమావాస్య రాత్రి కటికఊకటిలో నువు ఒంటరిగా ఆ చెట్టుకింద గడపగలవా?” అన్నారు మిత్రులు.

“నాకేం భయంలేదు,” అన్నాడు ఆలీ.

“అయితే రేపే అమావాస్య. రేపు రాత్రి తెల్లవార్లూ గాఢాంధకారంలో కొండమీది

దయ్యాల జువ్వెక్కింద కూర్చో. ఆ పనిచేయ గలిగితే నీకు సుప్టుగా భోజనం పెట్టిస్తాం. లేనిపక్షంలో నువు మాకు భోజనం పెట్టించాలి,” అన్నారు ఆలీ మిత్రులు.

సరేనన్నాడు ఆలీ. మర్నాడు సాయం కాలం కంచరగాడివలమీద ముగ్గురు స్నేహితులూ కొండమీదికి వెళ్ళారు. పొద్దు గూకే సమయానికి ఆలీని జువ్వెట్టుకింద వదిలిపెట్టి, అతనికంచరగాడివెతో సహా అతని స్నేహితులు గ్రామానికి తిరుగు ముఖం పట్టారు. వెళ్ళిపోయేటప్పుడు వారు ఆలీతో “అనుకున్న నియమాలన్నీ విధిగా పాటించాలినుమా. రేపుఉదయమే నీకొరకు వస్తాం. అప్పటివాకా నీవు జీవించివుంటే మనం తిరిగి కలుసుకొందాం, సరేనా?” అని సవ్యతూ వెళ్ళిపోయారు.

కొండచాటున ఉండటంవల్ల అప్పుడే గ్రామంలో చీకటిపడింది. క్రమంగా అన్ని

ఇళ్లలోనూ దీపాలు వెలిగాయి. కొద్దిసేపట్లో చలి ఆరంభమయింది. క్రమంగా మంచు కూడా పడనారంభించింది. అలీకి చలి బాధ, అకలిబాధ ఎక్కువయింది.

“ఈ బాధలతో పోలిస్తే, దయ్యాలవల్ల కలిగేబాధ ఒక లెక్కలోదా? తెల్లవారిపందెం తిరిగినానే ముగ్గురకు సరిపడిన భోజనం నేనే చేసేస్తాను,” అనుకున్నాడు అలీ.

రాత్రి గడిచినకొద్దీ గ్రామంలోని దీపాలన్నీ ఆరిపోసాగినాయి. ఒక్క మిద్దెమీది గదిలోమాత్రం దీపం అరకపోవటం గమనించాడు అలీ. ఆ గదిలో ఎవరు మేలుకున్నారో, ఎందుకు మేలుకున్నారో

ఊహించుకుంటూ, చలి బాధ, అకలి బాధ మరచిపోవటానికి యత్నించాడు అలీ. ఎందుచేతనోగాని ఆ దీపం తెల్లవార్లు అలా వెలుగుతూనే వుంది.

ఎట్లాగతేనేం తెల్లవారింది. అలీ మిత్రులు మూడు కంచరగాడిదెలతోసహా వచ్చారు.

“అకలి దహించుకుపోతోంది. పందెం గెలిచానుగనక నాకు వేగిరం అన్నం పెట్టించండి” అన్నాడు మిత్రులతో అలీ.

“కాస్త గుర్రాన్ని కట్టెయ్యి. మనం అనుకున్న నియమాలన్నిటినీ నువ్వు పాలించి ఉంటేనే మేం ఓడిపోయినట్టు. లేనిపక్షంలో నువ్వే ఓడిపోయినట్టు,” అన్నారు మిత్రులు.

“తెల్లవార్లు చీకటిలో ఈ జువ్వెట్టు కింద గడిపానుగదా. ఇంకేం నియమాలున్నాయి?” అన్నాడు అలీ.

“అలోచించుకో! తెల్లవార్లు గాఢాంధకారంలో గడిపావా?” అన్నారు మిత్రులు.

“నా దగ్గర దీపం లేందే?” అన్నాడు అలీ అనుమానంగా వాళ్ళని చూస్తూ.

“నీదగ్గర లేకపోతే సరా? గతరాత్రి ఊళ్ళో ఒక మిద్దెలోని ఒక గదిలో తెల్లవార్లు కొవ్వత్తి ఒకటి వెలిగినట్టు మాకు తెలియవచ్చింది. ఆ దీపకాంతి నీకుగాని కనిపించలేదు గద?” అన్నారు వాళ్లు.

అలీ ఆశ్చర్యపోతూ, "మీరన్న మాట నిజమే..." అని ననగాడు.

"మరేం? నువ్వు ఓడిపోయావు. ఇప్పుడు మాకే నువ్వు భోజనం పెట్టించాలి," అన్నారు ఆ మిత్రులు.

"ఎక్కడో మైలుదూరాన ఎవరో కొవ్వత్తి వెలిగిస్తే ఆ కాంతి నాకు సాయపడిందా?" అన్నాడు అలీ నిర్దాంతపోయి.

"మైలు అయ్యేది, రెండు మైళ్లు అయ్యేది! నీకు తెల్లవార్లు ఆ కాంతి కనిపించినప్పుడు నువ్వు గాఢాంధకారంలో ఉన్నట్టు ఎలా అవుతుంది?" అన్నారు మిత్రులు.

తనను మోసగించటానికి వారే తెల్లవార్లు ఆ కొవ్వత్తి వెలిగించి, కాంతి తనకు కనిపించేలాగు చేశారని అలీకి అర్థమైంది.

"సరే, నేను వందేం ఓడానంటున్నారు గనక, భోజనాలవేళకి మా యింటికి రండి. ఇద్దరికీ భోజనం పెడతాను," అంటూ అలీ తన ఇంటికి వెళ్లిపోయాడు.

అమాయకుడైన అలీని మోసంచేసి విందుభోజనం సంపాదించామన్న ఆనందంలో అతని మిత్రులిద్దరూ భోజనాల సమయానికి అతని ఇంటికి వెళ్ళారు. అలీ వారికి గొప్పగా స్వాగతమిచ్చి కూచోబెట్టి లోకాభిరామాయణం ప్రారంభించాడు.

చాలాసేపు సంభాషణ జరిగాక అతిథులు, "ఇంతకీ వంట ఇంకా కానేలేదా ఏమిటి?" అని అలీని అడిగారు. అలీ గబగబా లోపలికి వెళ్లి తిరిగివచ్చి, "ఇంకా కాలేదు," అని చెప్పాడు. మళ్ళీ కాసేపు ముచ్చట్లు జరిగాయి. మరోసారి అలీ లోపలికి వెళ్లివచ్చి, "అవుతోంది," అన్నాడు.

సూర్యుడు నడినెత్తికొచ్చాడు. అతిథ్యానికి వచ్చిన అలీ మిత్రులకు ఆకలిబాధమిక్కుటమైంది. ఈలోపుగా అయిదారు సార్లు లోపలికి వెళ్లివచ్చి, "కావస్తోంది, అవుతోంది!" అన్నాడేగాని వంట ఎంతట్లో అయ్యేది చెప్పలేదు అలీ.

చివరకు ఆలీ మిత్రులలో ఒకడు, “అలస్యం అవనే అయింది, పదార్థాలయినా మంచివి చేయిస్తున్నావా?” అని అడిగాడు.

ఆలీ తాను పండుతున్న మాంసాలూ, కూరలూ ఏకరు పెట్టాడు. అతిథులు సంతోషించి మళ్ళీ మాటలలో పడ్డారు. క్రమంగా అపరాధమయింది. ఆలీ మరో సారి లోపలికి వెళ్ళివచ్చి, “ఇదగో, అవు తోంది!” అన్నాడు మళ్ళీ.

ఆలీ స్నేహితులిక భరించలేకపోయారు.

“ఏమీ? నువ్వు చేసే వంట మాకొక్క సారి చూపించు. లేకపోతే మాకు సంతృప్తి వుండదు,” అన్నారు.

“నా మాట నమ్మకపోతే మీరు స్వయంగా వచ్చి చూసుకోవచ్చు,” అంటూ ఆలీ తన అతిథులను వంటయింట్లోకి తీసుకుపోయాడు. పాంక్యమీద పెద్దబానలో ఆలీ చెప్పిన మాంసాలూ, కూరలూ ఉన్న మాట నిజమే కాని, ఏం చెప్పాలి? బాన

కింద కట్టెలులేవు, మంటాలేదు—కేవలం ఒకేఒక కొవ్వత్తి వెలుగుతోంది!

“అరె, ఇంతసేపూ మా వంట ఈ కొవ్వత్తితో చేస్తున్నావా? ఇట్లాఅయితే ఈ వంట ఎప్పటికీ అయేటట్టు? మేం ఎప్పటికీ భోంచేసేటట్టు? దగా! పచ్చి మోసం!” అన్నారు ఆలీ మిత్రులు.

“స్నేహితులారా! మీ మాటలు నాకు అశ్చర్యం కలిగిస్తున్నాయి. మైలుదూరం నుంచి గాఢాంధకారాన్ని పారదోలగల కొవ్వత్తి ఇద్దరు మనుష్యులకు వంట చెయ్య లేదా? నా భోజనం అయిందిగనక నాకేమీ తొందరలేదు. తొందరపడకుండా వుంటే వంట కాగానే మీరుకూడా సుష్టుగా భోజనం చేయవచ్చు,” అన్నాడు ఆలీ.

ఈ మాటలకు సిగ్గుపడి ఆలీమిత్రులు వచ్చినదారినే వెళ్ళిపోయారు. ఆ తరువాత మరెన్నడూ ఆలీని మోసగించటానికి యెవరూ ప్రయత్నించలేదు.

7

[అగ్నిపర్వతపు మంటల్నించి దూరంగా పారిపోతున్న సమరసేనుడూ, సైనికులూ—తల కిందులుగా చెట్టుకు చేలాడదీయబడిన మనిషిని చూచారా? తరవాత కాలిగురుల్ని అనుసరించి పోతున్నవారికి ఏనుగులమంద ఎదురైంది. వాళ్లు చెడ్డెక్కారు. చూస్తే ఆ కాలిబాటలు ఏనుగుల పాదాలకింద నలిగి, గురులేకుండా పోయినై. తరువాత—]

సమర సేనుడూ, సైనికులూ నిశ్శేష్టులై అలా చెట్లకింద నిలబడ్డారు. ఏనుగుల కాళ్లకింద నలిగిన చెట్లకొమ్మలు చుట్టూ చెల్లాచెదురుగా పడివున్నాయి. అగ్నిపర్వతం మాటుమణిగినట్టు అంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది.

కాని దూరంగా అక్కడక్కడ అడవి తగలబడుతూ వున్న సూచనగా మంటలు కనబడుతూనే వున్నాయి.

అందరూ నిరుత్సాహపడిపోయారు. తమ ఓడలు ఉంచినవచ్చిన తూర్పుతీరం చేరుకునే ఆశలు అడుగంటినై. ఇంతటితో

మాంత్రికుల బెడద తీరిందనుకోవటానికి అస్కారంలేదు. ఒక వైపున క్రూరమృగాల బాధ, అగ్నిపర్వతపు భుగభుగలు, దాట శక్యంగాని నదులు. ఈ ద్వీపంలో ఏదో ప్రాంతంలో నివసిస్తూన్న మానవులదగ్గరకు చేరుదామంటే ఆ యత్నమూ విఫలమైంది.

ఇప్పుడు ఏంచేయాలి? ఏ మార్గం అనుసరించాలి? అందరినీ ఇదే ప్రశ్న ఎంతగానో బాధిస్తోంది. ఇక సమర సేనుడు ఎంత ఆలోచించినా ఒక దారి తెన్నూ దొరక్క వెలవెలపోతున్నాడు.

'చందమామ'

ఇలాంటి స్థితిలో వాళ్ళందరినీ ఆశ్చర్యంలో ముంచేట్టటు ఒక ఆర్తనాదం వినిపించింది. ఆ గొంతు ఏ కాక్షిదీ కాదు, చతుర్వేత్తుడిదీ కాదు. ఘోరవిపత్తులో వున్న ఒక మానవప్రాణి చేసే ఆర్తనాదం.

సైనికులు నివ్వెరపోయి తమ నాయకుడి కేసి చూశారు. సమరసేనుడు త్వరితం ఒరనుంచి కత్తిదూసి “రండి, జాగ్రత్త సుమా!” అంటూ ఆ ఆర్తనాదం వినబడిన వైపు పరిగెత్తసాగాడు. సైనికులు కూడా కత్తులను సిద్ధంగా వుంచుకుని తమ నాయకుణ్ణి అనుసరించారు. వారు అలా ముందుకు పోతూ న్న కొద్దీ ఆ మానవ

కంఠం మరింత స్పష్టంగా వినబడసాగింది. కొద్దిసేపటికల్లా వాళ్ళందరూ ఆ చోటుకు చేరుకున్నారు. అక్కడ కంటబడిన ఘోరదృశ్యం వాళ్ళను భయకంపితులనుచేసింది. మరుక్షణంలోనే ఏదో అశలాంటిది వారికి ఉత్సాహాన్ని ఇచ్చింది. ఈ మంత్రాలదివిలో మొట్టమొదటిసారిగా వాళ్ళు జీవంతో వున్న మనిషిని చూడగలిగారు! కాని అతడు గొప్ప విపత్తులో చిక్కుకునివున్నాడు.

పాపం, వాణ్ణి ఎవరో పెడరెక్కలు విరిచి చెట్టుకు కట్టి వేసి పోయారు. అలాంటి నిస్సహాయస్థితిలో ఉన్న అతడిని భక్షించేందుకు నాలుగైదు తోడెళ్ళు అక్కడికి వచ్చినై. అదే సమయంలో అకలిగొన్న ఒక పెద్దపులికూడా ఆ చాయలకే వచ్చింది. ఇప్పుడు ఆ దురదృష్టవంతుడి మాంసంకోసం తోడెళ్ళ మధ్యా, పెద్దపులి మధ్యా పోరాటం సాగుతోంది. భయకంపితుడైన ఆ మనిషి గగ్గోలుపెడుతున్నాడు.

సమరసేనుడు క్షణంలో పరిస్థితి అవగాహన చేసుకున్నాడు. పులి పంజాదెబ్బలకు ఒక్కొక్క తోడెలే అరుస్తూ కింద పడిపోతోంది. ఆ విధంగా శత్రుసంహారం చేసి, తరవాత తీరికగా మనిషిమాంసం రుచి చూడాలని పులి పోరాడుతోంది. అలసిస్తే

ప్రమాదమనుకొని సమరసేనుడు బాణం ఎక్కుపెట్టి పులిని గురిచాచి కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు పులి బొబ్బరిస్తూ కింద పడింది.

వెంటనే సైనికులు ముందుకు ఉరికారు. అకలిగన్న తోడేళ్ళు అరుస్తూ వాళ్ళమీదకు దూకినై. సైనికులు తొణకకుండా తమ చేతనున్న కత్తులతో వాటిని సరికివేశారు. అంతలో సమరసేనుడు అక్కడికి వచ్చి, చెట్టుకు బంధింపబడివున్న మనిషి కట్టు గబగబ విప్పాడు.

“నన్ను ప్రాణాపాయంనుంచి కాపాడిన మీరు నిజంగా మహానుభావులు. మీ మేలు ఎన్నటికీ మరవలేను!” అంటూ అతడు సమరసేనుడికి సైనికులకూ సమస్కరించాడు.

ఆ మనిషి రూపురేఖలూ, మాట్లాడిన తీరూ చూడగా సమరసేనుడికి అత్యాశ్చర్యం కలిగింది. ఇతడు ఈ మంత్రాలదీవివాడు కాదని వెంటనే తెలిసిపోయింది. పైగా అతడు కుండలినీద్రీపవాసి అనికూడా సమరసేనుడికి అనుమానం కలిగింది.

“నువ్వు ఏదేశస్థుడివి?” అని అడిగాడు సమరసేనుడు.

“నేను...నేను కుండలినీద్రీప సైనికుణ్ణి. ఆ రాజ్య సేనానాయకులైన సమరసేనుడు

మీరే కదా ?” అని ఆ వ్యక్తి ఆశ్చర్యపోతూ సమరసేనుడిని అడిగాడు.

సమరసేనుడికి, సైనికులకూ ఆ ప్రశ్నతో కలిగిన ఆశ్చర్యం అంతా యింతా కాదు. ఈ కొత్త వ్యక్తి తమతోపాటు ఓడలలో బయలుదేరి వచ్చినవాడు కాదని అందరికీ తెలుసు. అయితే ఇతడు ఎప్పుడు ఇక్కడికి చేరుకొన్నట్టు ?

ఆ కొత్త సైనికుడు ఏళ్ల మనోభావాలు గుర్తించినవాడిలా యిలా చెప్పసాగాడు:

“మీరు ఆనాడు ఓడలలో బయలుదేరేటప్పుడు తోకచుక్క కనబడిందిగదా ? అయినా మీరు ఆస్థాన దైవజ్ఞుని సలహాను

పాటించకుండా బయలుదేరిపోయారు. ఆ తరువాత కొద్దిసేపటికి పెద్ద తుఫాను ప్రారంభమై, సముద్రం అల్లకల్లోలం కాజొచ్చింది. చిత్రసేన మహారాజు చాలా కలవరపడ్డారు. వరసగా నాలుగైదురోజులు మీ క్షేమంకోసం కుండలినీదేవికి పూజలూ, ఉత్సవాలూ చేయించారు.

కాని తుఫాను దాదాపు వారంలోజుల పాటు భయంకరంగా వీచింది. మీరు ఏమైపోయారో అని రాజు, ప్రజలూకూడా దిగులుపడిపోయారు.

ప్రతిరోజూ వేలాది ప్రజలు రాజభవనానికి వచ్చి, సైనికులుగా ఓడల్లో వెళ్ళిన తమ బంధుమిత్రుల క్షేమ సమాచారాలు అడగసాగారు.

చివరకు చిత్రసేనమహారాజు ఆస్థాన దైవజ్ఞుడిచేత అంజనం వేయించి మీరు ఎక్కడ, ఏ స్థితిలో ఉన్నారో తెలుసుకోదలిచారు. ఒక శుభముహూర్తాన అంజనం వేసి చూశారు. ఓడలు మునిగిపోగా మిగిలిన కొద్దిమంది ఒకానొక ద్వీపం చేరుకున్నట్టుగా తెలిసింది.

చిత్రసేనమహారాజు మంత్రులసమంతులతో సమాలోచన జరిపారు. ఆ కొద్దిమంది సైనికులతో మీరు ఏదో ఒక కొత్త ద్వీపానికి

చేరటంవల్ల ముప్పు కలిగే అవకాశం వున్నదని నిర్ణయించుకున్నారు. తరవాత వారం రోజుల్లో మరికొందరు సైనికుల్ని పోగుచేసి కుంభాండుని నాయకత్వంకింద మిమ్మల్ని వెతికేందుకు పంపారు.”

“ఎవరీ కుంభాండుడు?... ఒహో కుంభాండ సంస్థానాధిపతా?” అన్నాడు సమరసేనుడు ఆశ్చర్యపడుతూ.

“అవును, వాడే! వాడివల్లనే యిప్పుడు నేనీ ప్రాణాపాయస్థితిలో యిరుక్కున్నాను” అన్నాడు సైనికుడు పళ్ళుకొరుకుతూ.

సమరసేనుడు ఆ మాటలతో నివ్వెర పోయాడు. సైనికులకు యిదేమీ అర్థం కాలేదు. తిరుగా ఆ కొత్త సైనికుడు ఇలా చెప్పసాగాడు :

“మేము కొద్దిరోజులకల్లా, యీ ద్వీపం చూశాం. దక్షిణప్రాంతంలో ఓడలు దిగి, తీరం చేరాం. కుంభాండుడు మమ్మల నందరినీ తీరందగ్గరే వుండమని యిరువురు సైనికులతో ద్వీపంలోపలికి బయలుదేరాడు.

ఆ రోజుల్లా మేము అతడికోసం ఎదురు చూస్తూ కాలం గడిపాం. మరుసటిరోజు తెల్లవారిన తరవాత కుంభాండుడు ఒంటరిగా తిరిగి వచ్చాడు. వస్తూనే మాదగ్గర వున్న విల్లంబులూ అవీ తీసుకుని కట్టకట్టించి

సముద్రంలో పారవేయించాడు. ఎంత ఆలోచించినా ఈ విడ్డూరం ఏమిటో మాకు అర్థం కాలేదు. పైగా అతడితో వెళ్ళిన యిద్దరు సైనికులూ ఏమయారో మాకు తెలీదు. అడిగితే వాళ్ళను ఏదో అడవిజాతివాళ్ళు చంపేశారని చెప్పాడు.

మాకు అనుమానం కలిగింది. విల్లంబుల్ని అలా కట్టకట్టి సముద్రంలో ఎందుకు పారవేయించాడో నిలదీసి అడిగాం.

దానికి కుంభాండుడు తను సేనా నాయకుడుగా వీధి చేసినా తనను ఎవరూ ప్రశ్నించకూడదని కఠినంగాజవాబిచ్చాడు.” “అయితే కుంభాండుడుకూడా తన విల్లం

C-HITRA

బులను సముద్రంలో పారవేశాడా?" అని అడిగాడు సమరసేనుడు అనుమానంగా.

"అదే చోద్యం! తన విల్లంబులు మాత్రం తను అట్టెపెట్టుకున్నాడు. మేము ప్రశ్నిస్తే తను నాయకుణ్ణి, ప్రశ్నించటం తనను విదిరించినట్టువుతుందని చెప్పాడు.

ఆ తరవాత కొద్దిసేపట్లోనే బరిశెలూ, యీటెలూ ధరించిన కొంతమంది ఆటవికులు వికృతంగా అరుస్తూ మా దగ్గరకు రాసాగారు. మాదగ్గర బాబాలు లేవు గనక, అక్కడ దొరికిన రాళ్లతోనూ, చెట్ల కొమ్మలతోనూ ఆత్మరక్షణకు తలపడ్డాం.

కాని కుంభాండుడు మమ్మల్నందరినీ, ఆ ఆటవికులకు లొంగిపోవలసిందని అజ్ఞాపించాడు. ఈ వింతభేరణి మాకు చాలా అశ్చర్యం కలిగించింది. మాలో అప్పటికే చాలామంది సైనికులు ఆ ఆటవికుల బల్లెవు పొట్లకు అహుతి అయిపోయారు. మిగిలినవాళ్లం చేసేదిలేక లొంగిపోయాం."

"అలా పోరాటం జరుగుతూంటే కుంభాండుడు మీకేమి సాయంచేయలేదా?" అని అడిగాడు సమరసేనుడు అగ్రహాన్ని అణచుకుంటూ. దానికి సైనికుడు—

"అలాంటిదేమీ లేదు. మేము లొంగి పోగానే మమ్మల్ని పెడరెక్కలు విరిచి

కట్టారు. కుంభాండుణ్ణి ఒక అందలంమీద ఎక్కించారు. దాన్ని కొందరు ఆటవికులు బుజాలమీద ఎత్తుకుని అరుస్తూ వాళ్ళ పల్లెలకు తీసుకుపోయారు.

మేము ఆ ఆటవికులకు బందీలుగా ఉండవలసి వచ్చింది. ఇక కుంభాండుడు వాళ్ళకు రాజుగా వ్యవహరించాడు.

ఆ ఆటవికబాతులకు అతడు ఎంత చెపితే అంత! వాళ్లమీద యింత అధికారాన్ని ఎలా సంపాదించాడా ఈ కుంభాండుడు అన్నసంశయం మమ్మల్ని బాధిస్తూనేవుంది."

"అదే నాకూ కలిగిన సంశయం!" అన్నాడు సమరసేనుడు నవ్వుతూ.

“మాకు కలిగిన సంకయం రెండు మూడు రోజుల కల్లా తీరిపోయింది. ఆ ఆటవి కులకు అసలు బాణాలంటే ఏమిటో తెలీదు. మనిషి కదలకుండా ఒక చోట నుంచుని, ఎక్కడో వున్న పక్షినిగాని, జంతువునుగాని బాణం విడిచి చంపటం, వాళ్ళకు గొప్ప మహిమలాగా కనబడింది! ఆ మహిమ తనకు ఒక్కడికే ఉందని చెప్పకొని, వాళ్ల మీద రాజరికం సంపాదించేటందుకే కుంభాండుడు మా విల్లంబుల్ని వాటిని కట్ట కట్టి నముద్రంలో పారవేయించాడు.

ఈ రహస్యం అప్పట్లో మాకు తెలీలేదు. ఒకరోజున అడవిప్రాంతమంతా తప్పెట మోతలతో మారుమోగిపోయింది. వందల కొద్దీ అడవిజాతులవాళ్లు మేము వుంటున్న పల్లెకు వచ్చారు. వాళ్లందరిముందూ ఈ కుబుద్ది కుంభాండుడు తన మహిమను ప్రదర్శించాడు! ఎక్కడో ఆకాశాన ఎగురు తూవున్న ఒక గరుడపక్షిని బాణంతో నేల

కూల్చాడు. దూరంగా వున్న ఒక లేడిని మరొక బాణంతో పడకొట్టాడు.

విల్లూ అంబులూ అంటే ఏమిటో తెలియని ఆ అనాగరికులు కుంభాండుడిచుట్టూ చేరి నాట్యంచేశారు. వాళ్ళ సాయంతో ఈ ద్వీపానికి రాజుకావాలని కుంభాండుడి తాపత్రయం.”

“ఏముంది ఇక్కడ పాలించేందుకు? అడవిమృగాలూ, అగ్నివర్షతాలూ, ఒక రిద్దరు మాంత్రికులూ!” అన్నాడు సమర సేనుడు వికటంగా నవ్వుతూ.

“మాంత్రికులూ?” అంటూ భయకంపి తుడై ప్రశ్నించాడు ఆ సైనికుడు. “వాళ్ళ సంగతి విన్నాం! మమ్మల్ని.....”

“వినటమే గాదు, చూడనూవచ్చు కావాలంటే!” అన్న కంఠనాదం ఆ ప్రాంతంలో మారుమోగింది. వెంటనే చతుర్వేత్రుడు తన కుచ్చుటోపిని చేతబట్టి వారిముందు ప్రత్యక్షమయ్యాడు. —(ఇంకా వుంది)

CHITRA

ఇంటి పెత్తనం

పూర్వం ఒక ఊళ్లో దండపాణి అనే గృహస్థు ఒకడుండేవాడు. ఆయన భార్య పేరు భద్ర. వారికి నలుగురు కుమారులు. నలుగురికి వివాహాలు జరిగి భార్యలు కాపరాలకు వచ్చారు.

భద్రమ్మ ఇంటి పెత్తనంలో చాలా సమర్థురాలు. కాని తన తదనంతరం తన నలుగురు కొడళ్ళలో ఎవరు తన స్థానం అక్రమించగలుగుతారా అని ఆవిడకు బెంగ పట్టుకుంది.

తన భార్యకుగల విచారం గ్రహించి దండపాణి నలుగురు కొడళ్ళనూ పరీక్షించ దలుచుకున్నాడు. ఆయన ఒక్కొక్క కొడ లిని విలిపించి, తలా అయిదు వడ్లగింజలూ ఇచ్చి, తాను తిరిగి అడిగేవాకా వాటిని భద్రపరిచి పెట్టమని హెచ్చరించాడు.

పెద్దకొడలు ఉజ్జిక ఈవిధంగా ఆలోచిం చింది: ఇంటి నిండా ఎప్పుడూ ధాన్యం

ఉండనే ఉంటుంది. మామగారు ఏక్షణాన అయిదు వడ్లగింజలు తిరిగి ఇమ్మని అడిగినా గాదెలోనుంచి తీసుకుపోయి ఇవ్వ వచ్చు. ఈ భాగ్యానికి ఈ వడ్లగింజలను భద్రపరిచే దేమిటి? ఇలా అనుకుని ఉజ్జిక మామగారిచ్చిన అయిదు వడ్లగింజలూ అవ తల పారేసింది.

రెండో కొడలు భోగవతికూడా ఉజ్జిక లాగే ఆలోచించింది. అయితే ఆమె వడ్ల గింజలను అవతల పారేయ్యటానికి బదులు పొట్టు వెలిచి నోట్లో వేసుకుంది.

మూడవ కొడలు రక్షిక మామగారిచ్చిన వడ్లగింజలను భద్రంగా పొట్లంకట్టి తన పెట్టె అడుగున దాచింది.

నాలుగవ కొడలు రోహిణి ఈ విధంగా ఆలోచించింది: మామగారిచ్చిన ఈ గింజ లను తిరిగి ఎప్పటికీ అడుగుతారో తెలి యదు. వడ్లగింజలు భద్రంచేసేది తినడా

నికి, లేదా నాటడానికి. ఈ అయిదు గింజలు తినడానికేమూల. అందుచేత వీటిని భద్రంచేయడమంటే తిరిగి తరుణం వచ్చినప్పుడు నాటడమే. ఇలా అనుకుని రోహిణి తనకు మామగారిచ్చిన వడ్లగింజలను పుట్టంటికి పంపి పొలంలో నాటేయించింది.

రోహిణి పుట్టంటివారు అయిదు గింజలనూ నాటి అయిదు పరిమొక్కలు పెంచారు. పంట వచ్చాక కొన్నారు. మరుసటి రోజు గింజలకోసం కబురు రాలేదు. అందుచేత పంట యావత్తూ విత్తనాలుగా ఉపయోగించి మరుసటిడూ పండించారు.

ఈ విధంగా వరసన అయిదేళ్లు గడిచాయి. "ఏమండీ, నేనుచూస్తే పెద్దదాన్నయిపోయాను. ఇక ఇంటిపెత్తనం నావల్లకాదు. కొడళ్లలో ఎవరికి పెత్తనం వప్పగించాలో తేల్చిచెబుతానన్నారు. ఐదేళ్లు గడిచినై. ఇకనైనా ఏదో విధంగా నిర్ణయించండి," అన్నది భద్రమ్మ తన భర్తతో.

దండపాణి సరేనని, తాను దాచమని ఇచ్చిన అయిదేసి వడ్లగింజలనూ తిరిగి తీసుకురమ్మని కొడళ్లను ఆడిగాడు. పెద్ద కొడళ్లు ఉజ్జికా, భోగవతికూడా గాదెలో నుంచి అయిదేసి వడ్లగింజలు తెచ్చి మామగారి ఎదట పెట్టారు. మూడవ కొడలు రక్షిక తన పెట్టెఅడుగునుంచి పొట్లం తీసి నల్లబడిపోయిన వడ్లగింజలను తెచ్చి మామగారి కిచ్చింది.

దండపాణి వాటినిచూసి, "ఇవి నిజంగా నే నిచ్చినవే!" అన్నాడు. ఉజ్జికా, భోగవతి తెచ్చిన గింజలు కొత్తపంటవి గనుక బంగారంరంగులో ఉన్నాయి.

"ఇవి నే నిచ్చిన గింజలు కావు. ఏం జరిగింది? నిజం చెప్పేయండి!" అని దండపాణి పెద్దకొడళ్ళ నడిగాడు. వారు గత్తొంతరంలేక చేసిన పని చెప్పివేశారు. దండపాణి కడసారికొడలు రోహిణితో,

"ఏవమ్మా నేను నిన్ను దాచమని ఇచ్చిన గింజలా?" అన్నాడు.

"వాటిని మా పుట్టింటికి పంపాను. రావడానికి వ్యవధికావాలి. రెండురోజులు గడువివ్వండి," అన్నది రోహిణి. సరేనన్నాడు దండపాణి. రెండు రోజులకల్లా రోహిణి పుట్టింటివారి ఊరునుంచి యాభై బళ్లమీద ధాన్యపు బస్తాలు దిగాయి. వాటినిచూసి అందరూ నివ్వెరపోయారు. అయిదేళ్ళ క్రితం అయిదు గింజలను సరిగా భద్రం చేయడంవల్ల యాభై బళ్ళ ధాన్యం తయారయింది.

"చూశావా? ఇంటిపెత్తనం ని అఖరు కోడలు రోహిణి కివ్వు. ఏది యెలా భద్రం చేయాలో ఆమెకు తెలుసు," అన్నాడు దండపాణి తన భార్యతో.

"మిగిలిన ముగ్గురి మాట ఏమిటి? వారికికూడా ఏదైనా పని చూపించవద్దా?" అన్నది భద్రమ్మ.

"ఉజ్జిక పనికిమాలిన వస్తువులు పారబోసే మనిషి. చెత్తా చెదారమూ ఊడ్చి ఇల్లు శుభ్రంగా ఉంచే పని ఆమెకివ్వు.

భోగవతిది చేతికి దెరికిన వస్తువును అనుభవించే గుణం. ఆమెకు వంటయింటి పెత్తనం యివ్వటం మంచిది.

రక్షిక ప్రతి వస్తువునూ బాగ్రత్తగా రక్షించగలడు. కొట్టుపెత్తనం ఆమె చక్కగా నిర్వహిస్తుంది.

ఈ విధంగా పనులు విభజించినట్లయితే సంసారం సుఖంగా సాగిపోతుంది," అన్నాడు దండపాణి.

భద్రమ్మకు యీ ఏర్పాటు బావుందని పించింది. ఆవిధంగానే తన కోడళ్ళకు పనులు విభజించింది. తాను ఇంటి పెత్తనం నుంచి విరమించి, హాయిగా "కృష్ణా, రామా!" అనుకొంటూ చీకాచింతా లేకుండా మిగిలిన తన జీవితకాలాన్ని సుఖంగా వెళ్ళబుచ్చింది.

మూ గి నో ము

కుమారి బి. శమంతి

యువతి ఒకత బావిచుట్టు
చేరుగా ప్రదక్షిణం
దారి బోవు ముని యొకండు
చూచి ఆగె తక్షణం.

‘ఎందుకమ్మ తిరుగుతావు,
బావిచుట్టు నట్టులా?’
ఆనుచు యడిగినట్టి మునికి
యువతి చెప్పె నట్టుల:

‘అత్తగారి ఎత్తిపాడువు
మామగారి మండలింపు
భర్తగారి ఈనడింపు
ఇరుగుపొరుగు ఓర్వలేమి
చూడలేక ఆర్వవర్వ!
బావికడకు వచ్చినాను,
అనువుల నీ కూపమునకు
ఇవ్వ నిశ్చయించినాను.’

‘బావికిచ్చు బదులు, నీదు
ప్రాణములను నాకు నిమ్ము’
అనుచు అడిగినట్టి మునికి,
అనెను ‘నరే, తీసికొమ్ము.’

‘వత్సరమ్మువరకు నేను
యాత్రకొరకు పోవుచుంటి,
వచ్చువరకు నాదు సొమ్ము
కాపాడుమొ కలువకంటి!
నిన్నె వ్తరేమి తిట్టినను
ఎవరు ఎంత కొట్టినను
నీ ప్రాణము నాది, కాన
ఉండుమమ్మ మౌనముతో.’

ముని మాటల కామె: ఎంతో
సంతనముతో నమ్మితిందె,
తరువాతను తన ఇంటికి
వేడుకతో నెగుడెంచె.

బంధుల బాధలను అమె
మౌనముతో భరించినది,
కొద్ది గడువులోనే వారి
హృదయాల హరించినది.

గర్వముతో వారామెను
గూర్చి చెప్పకొనిరి ఎంతో,
అమె శాంతగుణము మెచ్చి
ఇచ్చి రింటి పెత్తనమును.

వచ్చినాడు మౌనవరుడు
వత్సరమైపోగానే

‘నా ప్రాణము నాకి’మ్మని
అమె నడిగె ఎదురుగనే.

వినయముతో నన్నవామె
‘తీసికొండి మిప్రాణం!
ఇప్పుడు ఆ ప్రాణమంటె
ఇంట నెంతో ఆప్యాయం!!’

మునిశ్వరుడు అనె నిట్టుల
కనబరుస్తూ ముందహాసం:

‘వద్దమ్మా నీ ప్రాణం
చాలును నీ సుఖవాసం,
నేర్పించుము ఆంధ్ర-కూ
నీ నేర్చిన ఈ నీతిని,
ఇదియేనమ్మా నాకును
ప్రీతిని కలిగించు రీతి.’

నీతి తప్పినవాడు

పూర్వం ఒకప్పుడు మణిపురిరాజ్యాన్ని శశాంకుడనే రాజు పరిపాలించేవాడు. అతడు తన రాజ్యంలో ధర్మాన్ని నాలుగు పాదాలా నడుపుతూ పాలన సాగిస్తున్నాడు. ఐతే—శశాంకుడికి ఒక్కటే చింత పట్టు కున్నది. తన రాజ్యంలో ధర్మం నిలిచి వున్నా, ఎవరికి సంతోషం లేదు.

తెల్లవారింది మొదలు చీకటి పడేవరకూ ఎవరి పనులు వాళ్ళు చక్కబెట్టుకు పోతూ వుంటారు. కాని, ఎవరి మొహానా చిరునవ్వు అనేది కనపడదు.

ప్రజల్ని సంతోషపెట్టడానికి ఏమి చేయాలా అని శశాంకుడు తీవ్రంగా ఆలోచించసాగాడు, ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేశాడు.

కాని, లాభం లేకపోయింది. రాజుకి విసుగెత్తింది. మంత్రికి రెండు రోజులు గడువు యిచ్చాడు. గడువులోగా ప్రజల ముఖాలమీద చిరునవ్వు కనపడకపోతే,

మంత్రి మెడమీద తలకాయ వుండటానికి ఆర్జిత లేదన్నాడు.

మంత్రికి ఏమీ తోచక అడివిలోకి పారి పోయాడు. తోవలో అతనికి ఒక ముని కనిపించాడు. మంత్రి ఆయనకు సాష్టాంగపడి కష్టం నివారించగలడేమో అని ఆయనను రాజమహాలుకు తీసుకవచ్చాడు. రాజు మునిశ్వరుడికి అతిథ్యం ఇచ్చాడు.

తరువాత ఆ మహానుభావుడితో రాజు 'మా రాజ్యంలో ఎవరికి సంతోషం లేదు. అందుచేత మాకూ ఆనందం లేదు. అసలు మాకు ఈ జన్మలో సంతోషం అనేది లేనేలేదా, మహత్మా!' అంటూ అడిగాడు.

అందుకు మునిశ్వరుడు 'లేకేం మహారాజా!—నీ రాజ్యంలో ఏ ఒక్కరైనా నీతి తప్పి వున్నట్టుయితే, ఆ తరువాత రాజ్యంలో సంతోషం వెల్లివిరుస్తుంది' అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ మాటలు విని రాజు, మంత్రి మళ్ళీ అనేక ప్రయత్నాలు చేసి చూశారు. కాని, ప్రజల్లో ఏ ఒక్కరూ ధర్మం తప్పేటట్టు కనబడలేదు.

ఒకనాడు తెల్లవారుఝామున రాణి చిరు నవ్వుతో వచ్చి శశాంకుణ్ణి లేపింది. మంద హాసంతో వున్న భార్యని చూసి, రాజు ఆశ్చర్యపోయాడు. బయటికి వచ్చేటప్పటికి సేనాధిపతి, మంత్రి మాట్లాడుకుంటూ బిగ్గరగా నవ్వుకుంటున్నారు. రాజు దాసదాసీ జనాన్ని చూచాడు. అందరి ముఖాలలోనూ సంతోషం పూర్తిగా తొణికిసలాడుతూవుంది. రాజు మనస్సుకు ఎంతో శాంతి ఏర్పడింది.

మంత్రిని పిలిచి, రాజ్యంలో ఎవరు నీతి తప్పారో పిలిపించి అర్ధరాజ్యం బహుశ రించమన్నాడు. మంత్రి వెళ్ళి రాజ్యం అంతా గాలించి వచ్చాడు. కాని, ఎవరూ నీతి తప్పినట్టు కనపడలేదు.

శశాంకుడు విదూషకుణ్ణి పిలిపించాడు. "నువ్వు యిన్నాళ్లూ మా సొమ్ము తింటూ కూర్చున్నావుగాని, మమ్మల్ని నవ్వించిన పాపాన పోయావా?—మన రాజ్యానికి నిన్న ఒక మునీశ్వరుడు వచ్చాడు. అతడు వచ్చి నప్పటినుంచి మన ప్రజకి సంతోషం కలిగింది. నువ్వు ఇప్పుడే ఆయనదగ్గరకు వెళ్లి ఆ కీలకం ఏదో తెలుసుకొని రా!" అని విదూషకుని పంపించాడు.

విదూషకుడు వెళ్లి రోజులూ, వారాలూ గడిచాయి. కాని, అతడు తిరిగివచ్చే సూచన కనపడలేదు. మంత్రిని పంపించాడు రాజు; మంత్రి తిరిగి రాలేదు.

అందుచేత రాజే స్వయంగా బయలుదేరి మునీశ్వరుడి ఆశ్రమానికి వెళ్ళాడు. తక్కినవారిలాగానే రాజు తిరిగి రాలేదు. రాజుకూడా తిరిగి రాకపోయేసరికి రాణికి కంగారు పట్టుకుంది. యువరాజును పంపిస్తామనుకుంది రాణి. కాని, ఒక్కగానొక్క కొడుకును పంపించివేస్తే రాజ్యానికి పాల

కులు ఎవరూ ఉండరుకద! అందుచేత అతడిని వంపకుండా ఊరుకున్నది.

ఇక మణిపురిరాజ్యానికి పక్కనే ఒక సామంతరాజ్యం వుంది. ఆ సామంతరాజు గొప్ప బలశాలి. సమయందొరికితే శశాంకుడి మీద ఎదురుతీరుగువామని చూస్తున్నాడు. ఇంకెం? యిప్పుడు ఆ సమయం వచ్చింది అనుకున్నాడు. చతురంగ బలంతో మణి పుర రాజ్యంమీదికి దండెత్తి వెళ్ళాడు.

చేసేది ఏమీలేక రాణి తన కొడుకును పంపించింది రాజును తీసుకురమ్మని. యువరాజు మునీశ్వరుడి ఆశ్రమానికి వెళ్ళాడు. అక్కడ రాజు, మునీ చదరంగం ఆడుతూ మంచి దీక్షలో వున్నారు. ఓడి పోయిన మంత్రి, విదూషకుడూ ఒకపక్కన తెల్లమొహాలతో చూస్తూవున్నారు.

యువరాజు ఆశ్రంతో సంగతి సందర్భాలు చెప్పి, వెంటనే బయలుదేర మన్నాడు తండ్రిని. కాని, రాజు 'మరి రెండు ఆటలు ఆడితేగాని, ఇక్కడినించి కదలలేనురా' అన్నాడు. యువరాజు కేమీ తోచలేదు. తండ్రి సంగతి చూస్తే కదిలివచ్చే టట్టు లేదు. శత్రువులు కొట చుట్టివేశారు. అందుచేత తానే సైన్యాన్ని నడిపి సామంత రాజును ఎదిరించాడు.

ఆ సామంతరాజుడి చాలా గొప్పసైన్యం. అతడూ మహా బలవంతుడు. కనుక, యువ రాజును అతడు సులభంగా ఖైదుచేశాడు. ఖైదీలుగా చిక్కకుండా తప్పించుకున్న కొందరు మణిపుర సైనికులు పోయి శశాంకుడితో యీ వార్త చెప్పారు. ఈ వార్త చెవినిపడేటప్పటికి రాజు ఉగ్రుడయ్యాడు. సైన్యాన్ని మళ్ళీ కూడదీసుకొని శత్రురాజు మీదికి నడిపాడు. యుద్ధతంత్రంలో శశాంకుడి నేర్పు చూసి సామంతరాజుకు హడలుచ్చుకుంది. వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా దొడుతీశాడు. వెంటనే శశాంకుడుకొడుకును చెరనుంచి విడిపించి నగరు చేరుకున్నాడు.

రాజు సభచేసి, మునీశ్వరుడికి అర్ధ రాజ్యం ఇవ్వబోయాడు. కాని, 'సాఖ్యాలు వదులుకొని. అడవులలో కందమూలాలు తిని బతికే మాకెందుకు మహారాజా, ఈ రాజ్యాలూ అపి?' అన్నాడు ముని.

తరువాత తమ కర్తవ్యాన్ని మరిచి చదరంగం ఆడుతూ కూర్చున్న మంత్రికి, విదూషకుడికి ఉరిశిక్షలు విధించమన్నాడు శశాంకమహారాజు.

మంత్రికి గుండెలో రాయి పడ్డది. విదూషకుడు బెదిరిపోయాడు. కాని, బుద్ధి మంతుడు కనుక మంత్రి కాస్త ఆలోచించి, చతురతతో ఇలా అన్నాడు:

"మహారాజా! నాదొక చిన్న మనవి: మా కర్తవ్యం మరిచి మేము జూదంలో పడిపోవటం తప్పే. కాని, ప్రభువులు ఒక్క విషయం యోచించవలసి వుంది. అదేమిటంటే—రాజు, ప్రజలకు తండ్రీవంటివాడు కావటంవల్ల రాజ్యాన్ని రక్షించవలసిన

బాధ్యత మా యిద్దరికన్న ప్రభువులకే ఎక్కువకద? ఆలోచించండి!"

ఈ మాటలు విని రాజు తెల్లబోయాడు. వెంటనే వారి తప్పులు క్షమించాం అని ప్రకటించాడు. ఇకముందు ఎవ్వరూ ఈవిధంగా చదరంగం ఆడటానికి వీలులేదని కూడా శాసించాడు.

'ఐతే మన రాజ్యంలో సంతోషం ఎలా కలుగుతుంది మహారాజా?' అని సంశయం వెలిబుచ్చాడు మంత్రి.

రాజుకి ఒక మంచి ఆలోచన తట్టింది. ఆ ప్రకారం చేస్తే రాజ్యంలో నిత్యమూ సంతోషం వుంటుందని భావించాడు.

మరునాడే యువరాజుకి పట్టం కట్టారు. శశాంకుడు భార్యతోకూడా అంతఃపురంలో చదరంగం ఆడుకొంటూ కూర్చున్నాడు. పరిపాలన చక్కగా నడుస్తున్నది. రాజ్యంలో పూర్తిగా సంతోషం విర్రడింది. ఈవిధంగా రాజు మనస్సుకీ శాంతి కలిగింది.

బోయవాడి నిబ్బరం...

ఒకానొకప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులు కాశీ పట్టణంమీదుగా విహారం బయలుదేరారు. అక్కడ వేలకొద్దీ ప్రజలు గంగానదిలో స్నానం చేస్తున్నారు. కొందరు విశ్వేశ్వరుణ్ణి దర్శించుకొంటున్నారు, కానుకలు సమర్పిస్తున్నారు, భజనలు చేస్తున్నారు.

ఇంతా చూచి, పార్వతీదేవి భర్తతో: "నాథా!—ప్రతిరోజూ నిన్ను సేవించుకోటానికి ఇందరు భక్తులు ఈ కాశీపట్టణానికి వస్తున్నారకదా, వీరంతా నీ సాన్నిధ్యం పొందేవారేనా? ఇందరూ కైలాసం చేరుకుంటే కైలాసం సరిపోతుందా?" అని అడిగింది.

అందుకు పరమేశ్వరుడు: "ఒసే అమాయకురాలా! కాశీకి వచ్చిన ప్రతివాడూ కైలాసం చేరుకుంటాడనేనా నీ ఉద్దేశం? పుణ్యక్షేత్రాలు దర్శించకపోయినా నా సాన్నిధ్యం పొందవచ్చును. నా సన్నిధికి

రాగలవాడు ఎటువంటివాడు ఐవురంలో ప్రత్యక్షంగా చూపిస్తాను" అన్నాడు.

* * *

పార్వతీ పరమేశ్వరులు వృద్ధదంపతుల రూపంలో విశ్వేశ్వరుని దేవాలయం దగ్గరికి చేరుకుని అక్కడ ఒక మర్రిచెట్టుకింద కూర్చున్నారు. అవసానదశలోవున్న వృద్ధుడిలా శివుడు బాధపడసాగాడు.

విశ్వేశ్వరుని దర్శనంకోసం ఎందరో భక్తులు ఎక్కడెక్కడినుంచో వస్తూవున్నారు. వారిలో కొందరు ఈ వృద్ధదంపతులకేసి చూడనేలేదు. మరికొందరు చూచి చీవరించుకు వెళ్ళిపోయారు.

ఇంతలో ఒక యాత్రికుడు వచ్చాడు. అతణ్ణి చూచి వృద్ధురాలు "బాబూ!—ఇతడు నా భర్త. చావటానికి సిద్ధంగా వున్నాడు కానిన్ని నీళ్ళు గొంతుకలో పోసి పుణ్యం కట్టుకోండి." అని ప్రార్థించింది.

అందుకు ఆ యాత్రికుడు విసుక్కుని
 "ఎక్కడ చూసినా ముష్టివాళ్ళే. మీకు
 అందరికీ నీళ్ళు పోస్తూ కూర్చుంటే ఇక
 అయినట్టే. బోలెడు డబ్బు ఖర్చుచేసుకుని
 ఇక్కడికి వచ్చినది మీ గొంతుకల్లో నీళ్ళు
 పోయడానికేనా?" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

మరి కాస్త సేపటికి మరొక పరమభక్తుడి
 లాంటివాడు వచ్చాడు. పృథ్వీరాలు కొరడం
 తోటే దయతలచి, గంగాతీర్థం పోయ
 బోయాడు. కాని, అంతలోకే పృథ్వీరాలు
 "ఇదిగో నాయనా!—నువ్వు నీళ్ళు పోసి
 నా భర్త దాహంతీర్చటానికి ముందు ఒక
 నియమం వున్నది, విను : నువ్వు జ్ఞానం

వచ్చినతర్వాత ఏ పాపమూ చేయకుండా
 వుండాలి. అలాగయితేనే తీర్థం పొయ్యి—
 అబద్ధం అడకు—నువ్వు అబద్ధం అడి
 నట్టయితే నా భర్త చనిపోతాడు. ఆ పాపం
 నీకు చుట్టుకుంటుంది" అని చెప్పింది.

ఈ మాటలు విని, "పూటకీ గతిలేని
 వాళ్ళు, వీళ్ళకి నియమం ఒకటా? అయినా,
 ఒకవేళ ఈ ముసలివాడు చస్తే ఆ పాపం
 నిష్కారణంగా నన్ను చుట్టుకుంటుందే.
 తీరికూర్చుని వీళ్ళకి ఉపకారం చెయ్య
 బోయి అపకారం కొనితెచ్చుకోవడమవు
 తుందే" అని విసుక్కుంటూ ఆ భక్తవేష
 ధారి తనదారిని తను వెళ్ళి పోయాడు.
 మళ్ళా కొన్ని గంటలవరకూ ఏ తీర్థయాత్రి
 కుడూ ఆ పృథ్వీరాకు సాయం చెయ్యడానికి
 దగ్గరకు రానేలేదు—

తరవాత ఒక బోయవాడు విశ్వేశ్వరుణ్ణి
 దర్శించుకుని ఆ దారిని వచ్చాడు. పృథ్వీ
 రాలి దీనాలాపన విని పృథ్వీ గొంతుకలో
 గంగాజలం పోయ్యబోయాడు. కాని, పృథ్వీ
 రాలి వింతషరతు విని వాడూ మొదట
 ఆశ్చర్య పోయాడు.

కాని మరొకసారి ఆ పృథ్వీల ముఖాలలోకి
 చూశాడు. వెంటనే వాడికి ఏదో ఒక దివ్య
 తేజస్సు కనబడుతున్నట్టు తోచింది.

బోయవాడు యిలా అనుకున్నాడు—
 'పుట్టినప్పటినుంచి ప్రతి మానవుడూ ఏదో
 పాపం చేస్తూనే వుంటాడు. పాపం చేయ్యని
 వాడంటూ ఎవడూ లేడు. నేను బోయలలో
 పుట్టాను. నా వృత్తి జీవహింస. భగ
 వంతుడు నాకు కల్పించిన వృత్తే అది.
 ఈశ్వరుడు కల్పించిన వృత్తికి నేను
 బాధ్యుణ్ణికాదుకదా! అయితే, ఈ వృదులు
 సామాన్యులుగా కనబడరు. సామాన్యు
 లైతే ఈ దివ్యతేజస్సు ఉండదు. వీరు
 నిశ్చయంగా ఎవరో మహనీయులు.

'పాతే—ఇప్పటివరకు నేను చేసివున్న
 పాపాలు తొబైతొమ్మిది! ఈ దంపతులు
 సామాన్య మానవులే ఐతే నేను పాసే తీర్థం
 వల్ల ఈ పృథ్వుడు చనిపోతాడు. నేను చేసిన
 తొబైతొమ్మిది పాపాలతో కలిసి ఇది నూర
 పది అవుతుంది. అలా కాక వీరు ఎవరో
 మహనీయులే అయితే నా పాపాలన్నీ
 హరించిపోయి, తరిస్తాను' అనుకున్నాడు.

ఈ నిశ్చయంతో వాడు పృథ్వుడి నోరు
 తెరిచి, గంగాతీర్థం పోశాడు. ఆ క్షణమందే
 పృథ్వుదంపతులు మాయమై వారి స్థానంలో
 పార్వతీపరమేశ్వరులు సాక్షాత్కరించారు.

అప్పుడు పరమేశ్వరుడు పార్వతితో:
 "చూచావా, ఈ బోయవాడి గుండెనిబ్బరం?
 వీడు నన్నే నమ్ముకొని ఉన్నాడు. పవిత్ర
 మైన హృదయం కలిగి ఉండటంచేత తన
 పాపాలన్నీ మన దర్శనంవల్ల పోగొట్టు
 కున్నాడు. ఇటువంటివాళ్ళే కైలాసంలో
 ఉండటానికి అర్హులు, నిజమైన భక్తులు.
 కాని, ఉత్తుత పూజలు చేసేవాళ్ళంతా
 భక్తులు కారు. వాళ్ళు నా సాన్నిధ్యం
 పొందలేరు" అని చెప్పాడు. తరువాత
 బోయవాణ్ణి దీవించి, అక్కడినుంచి అంత
 దూర మయ్యాడు.

ఆ క్షణంలోనే బోయవాడికోసం ఒక
 పుష్పక విమానం వచ్చి అతణ్ణి దేవలోకానికి
 తీసుకుపోయింది.

అట్ట మీది బొమ్మ

పూర్వం, ఇక్ష్వాకు వంశంలో సగరుడనే చక్రవర్తి ఉండేవాడు. ఆయనకు ఇద్దరు భార్యలు. ఒకామెకు ఒక్కగానొక్క కొడుకు 'అనమంజనుడు' అనేవాడు. వీడి దుర్మార్గం సహించలేక తండ్రి వీడిని రాజ్యంనుండి వెళ్ళగొట్టాడు. రెండవ భార్యకు అరవైవేలమంది పుత్రులు. వాళ్ళూ చాలా గర్విస్తులు.

సగర చక్రవర్తి ఒకప్పుడు అశ్వమేధయాగం తలపెట్టాడు. యజ్ఞాశ్వం మాయమయింది. వానిని వెతికిపట్టటానికి ఈ అరవైవేలమంది బయల్దేరి, పాతాళ లోకం చేరుకున్నారు. అక్కడ కపిలమహర్షివద్ద ఈ అశ్వం కనపడగా, ఆయనే దొంగిలించాడని వీళ్ళు గొలచేశారు. మహర్షి ఉగ్రుడై, వారిని శపించేసరికి, వాళ్ళంతా ఉన్నపాటున భస్మమైపోయారు.

చివరకు సగరచక్రవర్తికి 'అంశుమంతుడు' అనే ఒక్క మనుమడు మిగిలాడు. వానికి పట్టంకట్టి చక్రవర్తి తపస్సు చేసుకోబోయాడు. ఈ అంశు మంతుని మనుమడే భగీరథుడు. కపిలమహర్షివల్ల భస్మమైపోయిన తన ముత్తాతలకు గతులు కల్పించాలని భగీరథుడు సంకల్పించాడు.

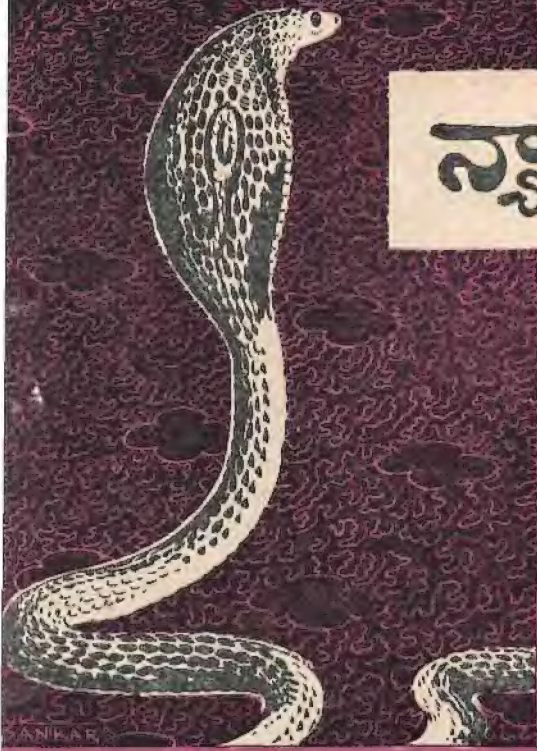
వారికి గతులు కలగాలెంటే పవిత్రమైన గంగాజలం వారిమీదినించి ప్రవహించాలి. ఐతే, అకాలమందు గంగ భూలోకమందు ఇంకా అవతరించ లేదు. అప్పుడు భగీరథుడు అనేకవేల వత్సరాలు ఘోరతపస్సు చేసి గంగా దేవిని ప్రార్థించాడు. ఆమె ప్రత్యక్షమై 'నాయనా!—నేను దిగివస్తే, నన్ను భూదేవి భరించలేదు. కనుక పరమేశ్వరుణ్ణిగురించి తపస్సుచేసి, మొట్టమొదట నా శక్తిని ఆయన భరించేటట్టు వరం పొందు' అని చెప్పి అదృశ్యమయింది.

భగీరథుడు శివునిగురించి తపస్సుచేసి, వరం పొందాడు. తరువాత గంగ దిగివచ్చి పరమేశ్వరుని కిలపైన పడి, ఆయన జటాజూటంలోపలినుండి దారి చేసుకొని, భగీరథుని వెంబడే భూమిమీద ప్రవహించింది.

ఇలా గొప్ప ప్రయత్నం చేసి, గంగను పాతాళానికి కొనిపోయి, అరవైవేల మంది సగరపుత్రులకూ గతులుకల్పించాడు భగీరథుడు. దీనినిబట్టే 'భగీరథ ప్రయత్నం' అని జాతీయం ఏర్పడింది. గంగకు భాగీరథి అని పేరువచ్చింది. శివుడు గంగాధరుడయ్యాడు. ఈ గంగావతరణ కథను, వనవాసంలో ఉన్న ధర్మరాజుకు ఋషులు వినికిడిచేశారు.

న్యాయసూత్రం

కొన్నివేల సంవత్సరాలకు పూర్వం ధర్మ పాలుడనే రాజు ధవళగిరిరాజ్యాన్ని పరిపాలిస్తూండేవాడు. ఆయన దాన, ధర్మ గుణాలతో సాటిలేనివాడనిపించుకున్నాడు. న్యాయనిర్ణయం చేయవలసినవచ్చినప్పుడు 'నావాడు, యితరుడు' అనే భేదభావం ఆయనలో కొంచెమైనా కానవచ్చేదికాదు.

కంటికి కన్ను, పంటికి పన్ను - అనేదే ఆయన న్యాయసూత్రం. కిడు పొందినవాడెవడైనా, తిరిగి అదే పద్ధతిలో కిడుచేసిన

వాడిపై పగ తీర్చుకొనవచ్చుననే న్యాయం ఆ రాజ్యంలో అమలులో వుండేది.

ఒకనాడు ధర్మపాలుడు సిండుకొలువులో వున్నాడు. మంత్రి, సామంతులంతా సుఖాసీనులైవున్నారు. రాజ్యపాలనకు సంబంధించిన ముఖ్యవిషయాలపై చర్చ జరుగుతూవుంది. ఆ సమయంలో ఒక నాగుబాము దారితప్పి కొలువులో ప్రవేశించింది.

నాగుబాము కంటపడేసరికి కొలువులో కలకలం బయలుదేరింది. కొందరు కత్తులు దూసి దానిని చంపేందుకు లేచినిలబడ్డారు. కాని తండ్రి పక్కనే కూర్చున్నప్పుడు యువరాజు అందరినీ వారించి ఖడ్గంతో నాగుబామును రెండుతుండెములుగా నరికాడు.

అలా నరికినప్పటికీ, తల వున్న మొండెముతో నాగుబాము అక్కడినుంచి పారిపోయి పుట్ట చేరింది. నాగుభార్య, భర్తకు కలిగిన ఈ విపత్తు చూసి శోకించ సాగింది. అప్పుడు నాగు తను దారితప్పి కొలువులోకి వెళ్లే, తనకు యువరాజు చేసిన అపకారం గురించి తెలియ పరిచి—

“ఈ రాజ్యంలోని కట్టడి నీకు తెలుసు గదా? ఆ ప్రకారమే రాజు న్యాయవిచారణ చేసి పుత్రుడికి శిక్ష విధిస్తాడు. ఆ కట్టడి వల్ల నేరస్తుడైన యువరాజును నువ్వు కరచి చంపవచ్చును. కాని, ముందుగా రాజుకుమాత్రం న్యాయవిచారణ జరిపి అవకాశం యివ్వవలసింది. అంతే కాని అనవసరంగా తొందరపడి యువరాజుకు హాని కలిగించవద్దు!” అని భార్యతో చెప్పి ప్రాణం విడిచాడు.

నాగుభార్య ఆ రాత్రి కోట ప్రవేశించి యువరాజు పడకగది చేరింది. గాఢనిద్రలో వున్న యువరాజు కంఠానికి చుటుకుంది.

భయకంపితుడైన యువరాజు మేలుకొని సహాయంకోసం కేకలు పెట్టాడు.

కేకలు విని దాసదాసీలంతా అక్కడికి పరుగెత్తుకవచ్చారు. కాని ఎవ్వరికీ నాగు భార్యను చంపటం ఎలాగో తెలియలేదు. యువరాజు కంఠాన్ని గట్టిగా చుట్టపెట్టు కొనివున్న ఆ పామును కొట్టాలంటే, యువ రాజుకూ దెబ్బ తగులుతుంది. అలాంటి స్థితిలో ఏమి చేయటానికి వాళ్లకు పాలుపోక కంగారుపడసాగారు.

అంతలో నాగుభార్య “ముందు రాజు గారిని పిలుచుకురండి, న్యాయ విచారణ జరగాలి. ఒకవేళ మీలో ఎవరైనా నన్ను చంప యత్నిస్తే యువరాజును కాటు వేస్తాను. జాగ్రత్త!” అంటూ హెచ్చరించింది.

అంతలో రాజుగారు అక్కడకు రానే వచ్చారు. నాగుభార్య తన భర్తమరణాన్ని గురించి రాజుతో చెప్పి—

“నా భర్త ఎవరికీ హాని తలపెట్టలేదు. ఆయనదారిన ఆయన పోతున్నాడు. కాని యువరాజు అన్యాయంగా ఆయనను చంపి నాకు వైధవ్యం కలిగించాడు. ఈ రాజ్య న్యాయసూత్రంప్రకారం నేను యువరాజును చంపి, ఆయనభార్యకు వైధవ్యం కలిగించ వచ్చునుగదా?” అన్నది దీనంగా.

నాగుభార్య అలా అనేసరికి రాజు చాలా వ్యాకులపడ్డాడు. న్యాయచట్టం ప్రకారం, అన్యాయంగా నాగుబామును చంపివేసి ఈమెకు వైధవ్యం కలిగించిన యువరాజు శిక్షార్హుడే అవుతాడు. కాని తనకు అతడు ఒక్కగానొక్క కొడుకు! ఈ విపత్తునుంచి బైటపడటం ఎలా?

చేసేది ఏమిలేక రాజు ఇరువురు న్యాయ మూర్తులను పిలిపించాడు. వాళ్ళు నాగు భార్య చెప్పినదంతా విన్నారు. విన్నతరవాత ఒక న్యాయమూర్తి యిలా చెప్పాడు:

“మహారాజా! కంటికి కన్ను, పంటికి పన్ను—అన్న మన రాజ్య న్యాయచట్టం అందరికీ తెలిసిందే! కనుక యువరాజువల్ల

అపకారం పొందిన నాగుబాము, తన భార్యకు కలిగిన వైధవ్యబాధనే యువరాణి గారికి కూడా కలిగించవచ్చు!”

నాగుభార్య ఈ తీర్పు విని అనంగీకారంగా తల ఆడించింది.

“ఇది ఏ న్యాయశాస్త్రమూ అంగీకరించని తీర్పు. కేవలం నన్ను మోసపుచ్చటానికి, ఈ న్యాయమూర్తులవారు చేస్తున్న ప్రయత్నం. చచ్చిపోయిన నాభర్త వివిధంగా యువరాజు భార్యకు వైధవ్యం కలిగించ గలడు?” అని అడిగింది.

నాగుభార్య అలా ప్రశ్నించేసరికి ఆ న్యాయమూర్తి మరి మాటాడలేకపోయాడు. అప్పుడు రెండవ న్యాయమూర్తి యిలా

అన్నాడు: "నాగుభార్య చెప్పినదానిలో సత్యం లేకపోలేదు; అయినా యిక్కడ ఒక ధర్మసందేహం కలుగుతూవుంది" అంటూ "అమ్మా, నీకు సంతానం ఎందురు?" అని నాగుభార్యను అడిగాడు.

"నాకు ఐదుగురు పుత్రులు!" అన్నది నాగుభార్య కళ్ళ నిళ్ళు పెట్టుకొని.

"అలాగా పాపం! యువరాజు నిన్ను ఐదుగురు పుత్రులు పున్న వితంతువుగా చేశాడన్నమాట! కనుక నువ్వు ఆయన భార్యను ఐదుగురు పుత్రులున్న వితంతువుగానే చెయ్యాలి! అప్పుడుగాని న్యాయ సూత్రాన్ని అనుసరించి శిక్ష విధించినట్టు కాదు. అవునుగదా?" అని అడిగాడు.

అందుకు నాగుభార్య "అవును, అవును!" అన్నది అనుమానిస్తూ.

అప్పుడు న్యాయమూర్తి యిలా చెప్పాడు: "కనుక నువ్వు కొంతకాలం వేచివుండాలి. ఇప్పుడు యువరాణికి యిద్దరే పుత్రులు.

అమెకూడా ఐదుగురు పుత్రుల తల్లి అయిన తరవాత నువ్వు నిరభ్యంతరంగా యువ రాజుమీద పగతీర్చుకోవచ్చు."

ఈ తీర్పు న్యాయసూత్రానికి అనుగుణంగానే వుందని నాగుభార్య అంగీకరించక తప్పలేదు. అందువల్ల అమె రాజును ఒక్క కోర్కె కోరింది. యువరాణికి ఐదవ సంతానం కలగగానే తనకు ఆ పర్తమానం పంపమన్నది.

న్యాయశీలి అయినరాజు సరే అన్నాడు. కాని యువరాణికి ఆ తరవాత సంతానమే కలగలేదు. నాగుభార్య మాత్రం, ఆ దంపతులు ఉద్యానవనంలోకి వచ్చినప్పుడల్లా తన పుట్టలోనుంచి తొంగిచూసేది.

ఎంతకాలం జరిగినా, వాళ్ళవంట యిద్దరు పిల్లలకంటె ఎక్కువ కనబడలేదు. యిక నా పగ తీరటం ఎలా? అనుకొనేది నాగుభార్య. కొంతకాలానికి తనపగ తీరకుండానే మరణించింది.

SANKAR...

ఫోటోవ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 10 లు

1954 సెప్టెంబరు సంచికలో ప్రకటింపబడే ఫోటోలకు నమూనాలు

★ పై ఫోటోలకు సరిబస వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, చిన్న వాక్యంలోగానీ కావాలి. రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.

★ జూలై 7-వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలించబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెప్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 10/-లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డుపైన వ్రాసి, ఈ అడ్రసుకు పంపాలి:—పంపమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

జూలై నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో : మంటికి అరుగు

రెండవ ఫోటో : మింటికి ఎగురు

పంపినవారు : సందూరి విజయలక్ష్మి, C/o ఎన్. సత్యనారాయణమూర్తిగారు, B. Sec.,

శైవగపపప్పు బజారు, ఏలూరు (ప॥ గోదావరి)

బహుమతిమొత్తం రు. 10/ ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

రత్న గోళం (అట్టచివరి బొమ్మ) - 3

అయితే—తుఫాను ఎలావచ్చి విజృంభించిందో అలానే క్రమంగా తగ్గిపోయింది. మబ్బులు విడిచి. సముద్రం శాంతించాడు. సూర్యభగవానుడు దర్శనమిచ్చాడు. బతికామురా బాబూ అనుకొన్నాడు కప్తాను. అందరూ సంతోషించారు. కాని, ఉన్నట్టేవుండి, రత్నగోళం దాని బంగారు బరిణాకు కాపలాకాసే నావికుడు 'బాబూ!—బరిణా పోయింది... మాయమైపోయింది!—' అని కంగారుపడుతూ చెప్పాడు కప్తానుతో.

'ఏమిటి! ప్రాణసమానమైన ఆ బరిణా పోయిందా? మాయమైపోయిందా? రండి, ఎక్కడకైనా కొట్టుకపోయిందేమో వెతకండి!' అంటూ కప్తాను నావికులందరినీ హెచ్చరించాడు. దశదీశలా వారు గాలించారు. వాళ్లు వెతకని ప్రదేశం లేదు. కాని, దాని జాడే కనబడలేదు. నిరాశతో కప్తాను కుంగిపోయాడు.

కొంచెంసేపటిలోనే కప్తానుకు విచారంతలగి—'ఆ! ఇప్పుడు జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఈ సముద్రంలో వుండే భూతసర్పమే మనకు ఈ తుఫాను బాధ కల్పించింది. ఏమంటే, అసలీ బంగారు బరిణాలో వుండే రత్నగోళం దానిదేనట, దాని కొటలో ఉండేదట. అది కనబడకపోయేసరికి, ఆ కణంనించి భూతసర్పం తెగవెతుకుతున్నదట. ఇప్పుడు ఆదునుచూచి అది తన వస్తువును చిక్కించుకొన్నదన్నమాట' అన్నాడు.

పక్కనే వున్న ఒక వృద్ధ నావికుడు ఇలా చెప్పాడు: 'ఈ రత్నగోళాన్ని గురించి అనాదినించి వస్తున్న కథ నాకు తెలుసు—పూర్వకాలమందు, సముద్రంలో వుండే ఈ భూతసర్పం ఒక మత్స్యకన్యను వరించింది. అమెకొసంచక్కటి ముత్యాలభవనం కట్టి, అవరూపమైన ఈ రత్నగోళాన్ని కానుకగా ఇచ్చింది. చాలాకాలం మత్స్యకన్య భూతసర్పం కట్టియుచ్చిన ముత్యాల కొటలోనే ఉంటూ, రత్నగోళాన్ని జాగ్రత్తగా దాచుకొన్నది.

ఒకప్పుడు, అనాటి చినాదేశపు చక్రవర్తి ఓడమీద వెళుతూ ఆ మత్స్యకన్యను వరించాడు. అప్పుడు మత్స్యకన్య అలోచించి, చక్రవర్తిని సంతోషపెట్టేందుకు తనపడ్డనున్న ఈ రత్నగోళాన్ని కానుకగా ఇచ్చింది. నాటినుంచి తన రత్నగోళంకొసం భూతసర్పం వెతుకులాడుతూనేవుంది.' ఈ గథ వినటంతో కప్తానుకు వేగిరపాటు కలిగింది.

గొప్ప యోగం

చాలాకాలంకిందట ఒకానొక పల్లెటూరిలో కొమరయ్య అనే పశువులకాపరి ఒకడు ఉండేవాడు. అతడు యువకుడు, మంచి ధైర్యశాలి. ఈ కారణంచేత అతగాడి ఆలోచన ఎప్పుడూ దేశాలు చూడటంమీదా, గొప్ప గొప్ప యుద్ధాల్లో పాల్గొనటంమీదా ఉంటూ వుండేది.

ఒకనాడు కొమరయ్య యిలాగే ఆలోచిస్తూ పశువులను మేతకు వదిలి ఒక చెట్టుకింద పడుకున్నాడు. కాసేపటికల్లా అతడికి నిద్రపట్టింది. ఇక ఆ నిద్రలో చిత్ర విచిత్రమైన కల వచ్చింది:

తను ఒక కొండ ఎక్కుతున్నట్టూ, కొండ కొన చేరేసరికి ఒక సింహాసనంలో తను కూర్చున్నట్టూ. అలా సింహాసనంలో కూర్చున్న తన పక్కనే రాణివేషంలో వున్న ఒక సుందరికూడా కనిపించింది. ఇదేమిటా అని ఆశ్చర్యపోతూ అతడు తల

తడిమి చూసుకునేసరికి నెత్తిమీద ఒక రత్నకిరీటం చేతికి తగిలింది.

“నేను రాజును, రాజును!” అంటూ నిద్రలోనుంచి కళ్లు తెరిచి చుట్టూ కలయ చూశాడు కొమరయ్య. అంతా పట్టిదే అని అతడికి తెలిసిపోయింది. దూరంగా మేస్తూవున్న పశువులూ, చెట్టుకింద తనూ. “ఎంత మంచి కల వచ్చింది!” అను కొంటూ అలోచనలో పడ్డాడు కొమరయ్య.

ఆ మరుసటి రోజుకూడా అదే కల వచ్చింది. దానితో కొమరయ్యకు కల నిజ మవుతుందేమో అనిపించింది. ‘రేపూ సరీగా యిలాగే కల వస్తే ఆ కనబడే కొండ ఎక్కుతాను. ఏమో, ఆ కొండ ఆవతల వున్న బాలాభిషేక రాజ్యానికి నేను రాజును అవుతానేమో!’ అనుకున్నాడు కొమరయ్య.

ఆ మూడవ రోజునకూడా కొమరయ్యకు అదే కల వచ్చింది. ఇక యీ గొడ్డకాపరి

పని లాభంలేదనుకున్నాడు. చెట్టుకింద నుంచి లేచి కొండకేసి బయలుదేరాడు. సాయంకాలానికల్లా ఎలా అయితేనేం శ్రమ పడి కొండపైకి చేరాడు. కాని అక్కడ సింహాసనం లేదు, రాణి లేదు. అయినా కొమరయ్య ఎంతమాత్రం నిరుత్సాహపడ లేదు. చీకటి పడేసరికి కొండ దిగి బాలాభి పుర రాజ్యంలో ప్రవేశించాడు.

అప్పటికి కొమరయ్యకు బాగా ఆకలి వేసింది. చుట్టుపట్ల ఎక్కడైనా పల్లెగాని, జనసంచారంగాని కంటబడుతుందేమో అని చూశాడు. చీకటి, కిక్కారణ్యం తప్ప మరేం కనబడలేదు. సరే, ఈ రాత్రికి యిక్కడే

చెట్లకింద పడుకుని, తెల్లవారి ఏదైనా గ్రామం చేరుదామనుకున్నాడు.

కొమరయ్య అక్కడ వున్న చెట్టుకింద కాళ్ళు ముడుచుకొని పడుకున్నాడు. ఆకలి దహించుకుపోవటం చేత నిద్ర సరిగా పట్టింది కాదు. అంతలో అపక్కనే గుర్రాల సకిలింపూ నలుగురైదుగురు మనుషులు మాట్లాడుకోవటం అతడి చెవిని పడింది.

కొమరయ్య చెవులు రిక్కించి వాళ్ళ మాటలు వినసాగాడు. అక్కడికి కొంచెం దూరంలో చెట్లచాటున ఒక పాడుపడిన యిల్లు వుందని వాళ్ళ సంభాషణనిబట్టి గ్రహించాడు. ఆ అశ్వికులు యీ రాత్రికి ఆ పాడుపడిన కొంపలో తలదాచుకుందామనుకుంటున్నారు. కొమరయ్య చెట్టుకింది నుంచి లేచి చడిచప్పుడూ లేకుండా వాళ్ళని వెంబడించాడు.

కొద్దిసేపటికి వాళ్ళ ఆ పాడుపడిన యింటికి చేరారు. అందరూ గుర్రాలు దిగి, యింట్లో ప్రవేశించి దుప్పట్లు పరుచుకొని పడుకున్నారు. కొమరయ్య, ఏంచేయటమా అని ఆలోచిస్తూ ఆ యింటి గోడపక్కనే చీకట్లో నిలబడ్డాడు. వాళ్ళు దొంగలెమో అన్నభయంకూడా కలిగింది కొమరయ్యకు. కాసేపటికల్లా కొమరయ్య అనుమానించింది

నిజమే అని తేలింది. వాళ్ళలో ఒకడు
అధికార స్వరంతో యిలా అడిగాడు :

“ఒరే రాబందూ! యివ్వాలి నువ్వు
ఏం సంపాదించావ్?” అందుకు బదులుగా
ఆ రాబందు పేరు గలవాడు—

“అయ్యా, యివ్వాలి కలలోకూడా కన
పడని గొప్ప వస్తువు ఒకటి సంపాదించాను.
వాడెవడో పెద్ద పావుకారులా వున్నాడు. వాడి
కోటు దొంగిలించాను. మనకు ధనం కావా
లనుకున్నప్పుడల్లా ఆ కోటు జేబులు తిరగ
వేస్తేసరి, మొహిరీలు రాలతై” అన్నాడు.
'భలే' అని మెచ్చుకొన్నాడు వాళ్ళ నాయ
కుడు. తరవాత—

“అరే గుంటనక్కా! నీ సంపాదన
ఏమిటి?” అన్నాడు. అందుకు గుంటనక్క
పేరుగలవాడు—

“అయ్యా, యివ్వాలి అదృష్టంవండి
ఒక సైన్యనాయకుడు ప్రాణాపాయస్థితిలో
నాకంటపడ్డాడు. అతడి ముక్కొణాల శిరో
వేష్టం కాజేశాను. అది తలమీదధరిస్తే—
‘కావాలన్నప్పుడల్లా మూడు దిశలకేసి అం
బులవర్షం కురిపిస్తుంది!’” అన్నాడు.

“భలే! నువ్వోయ్ నిజమైన గుంట
నక్కవి. సరే, నువ్వోయ్ భల్లూకం! నీ
సంపాదన?” అన్నాడు దొంగల నాయకుడు.

“అయ్యా, నేను ఒక కత్తి సంపాదిం
చాను. మనకు కావాలనుకున్నప్పుడు దాన్ని
భూమిమీద పొడిస్తే—తడవకు వెయ్యి
మంది సైనికులు పుట్టుకొస్తారు!” అన్నాడు
భల్లూకం.

“చాలా బావుంది! వాటిని ఆ గోడకు
జొగర్తగా తగిలించి యిక నిద్రపొండి.
తెల్లవారి మనకు చాలా పనులున్నాయి”
అన్నాడు దొంగల నాయకుడు.

కొమరయ్య వాళ్ళ సంభాషణ విన్నాడు.
దొంగలు నిద్రపోగానే, గోడకు తగిలించి
వున్న కోటూ, కత్తి, శిరోవేష్టం మెల్లగా
తీసుకుని అక్కడినుంచి పారిపోయాడు

రెండు మూడు రోజులకల్లా బాలాభిషేకం చేరి, రాజదర్శనంకోసం అడిగాడు.

“నువ్వెవరివి? రాజదర్శనం అంత తేలిక అనుకున్నావా?” అన్నారు కోట కాపలావాళ్ళు.

“ఓహూ అలాగా! ఐతే మీరు నా పేరే వినలేదన్నమాట? మహావీరుడు కొమర సింహుడు తెలియదా?” అన్నాడు కొమరయ్య కళ్ళెర్రచేస్తూ—

“మీరు... మీరు మహావీరులైన కొమర సింహులా! రండి, దయచేయండి!” అంటూ కాపలావాళ్ళు కొమరయ్యను రాజు దగ్గరకు తీసుకుపోయారు. ఆ సమయంలో

సింహాసనం వక్కన రాజకుమార్తెకూడా వుంది. ఆమెను చూడగానే కొమరయ్యకు తన కల నిజం అవుతున్నట్టు తోచింది. కిరీటం తప్పితే, ఆమె అచ్చగా అతడు కలలో చూసిన రాణీలాగేవుంది.

రాజు, కొమరయ్యను చూసి “నీకేం కావాలి?” అని అడిగాడు.

కొమరయ్య తనదగ్గిరవున్న శిరోవేషం, కత్తిసంగతి మాత్రం చెప్పాడు. అనేక యుద్ధాల్లో ఆరితేరిన వీరుణ్ణి అని తెలియపరిచాడు.

“కావాలంటే, యీ ప్రపంచాన్నే జయించి మీకుపట్టాభిషేకం జరపగలను!” అన్నాడు కొమరయ్య ఆఖరికి.

రాజు పరమానందం పొందాడు. “నువ్వు ప్రపంచాన్ని తరవాత జయించవచ్చు, చేతనైతే ముందు నా రాజ్యంమీదికి పెద్దసేనతో దండెత్తివచ్చిన గాంధారరాజును ఓడించు!” అన్నాడు రాజు.

“అదెంత పని! కాని, నా కోర్కె ఒకటి వుంది. నేను గాంధారరాజును జయించిన తరవాత, మీ కుమార్తెను నాకిచ్చి వివాహం చేస్తారా?” అని అడిగాడు కొమరయ్య నదురూ బెదురూ లేకుండా. అందుకు రాజు నవ్వి ‘సరే’ అన్నాడు. ఆయనకు గాంధార

రాజువల్ల తన రాజరికానికే పెద్దముప్పు వచ్చేట్టు కనబడింది. పైగా అంత బల శాలిని జయించినవాడికి తన కుమార్తెను యిచ్చి వివాహం చేయటం ఆన్నివిధాలా తనకే గౌరవ ప్రదం అనుకున్నాడు.

యిక కొమరయ్య కొద్దిమంది సైనికులను వెంటబెట్టుకుని వెళ్లి గాంధారరాజును విడిచిపెట్టాడు. ఘోర యుద్ధం జరిగింది. ఇరుపక్షాలలోనూ చాలామంది సైనికులు మరణించారు.

కొమరయ్య, తనకు సైనికుల అవసరం వున్నదని తోచినప్పుడల్లా కత్తిని భూమిలో గుచ్చి వెయ్యిమంది సైనికులను రప్పించే వాడు. పైగా అతడి శిరోవేష్టం నుంచి వెడలిన బాణాలు శత్రుసైన్యాన్ని చీకాకు పరిచి హతమార్చు సాగినై.

సాయంత్రం అయేసరికి చాపగా మిగిలిన కొద్దిమంది సైనికులతో గాంధారరాజు పారిపోయాడు. విజయుడైన కొమరయ్య

జయజయధ్వానాలు చేస్తూన్న సైనికులు వెంటరాగా సరాసరి బాలాభిపుర రాజు దగ్గరకు వెళ్ళాడు.

రాజు, కొమరయ్యను అభినందించాడు. "కొమరసింహ! నీకన్న వీరుడైన అల్లుడు నాకు దొరకడు. నేను వృద్ధుణ్ణి అయ్యాను కనక, ఇప్పుడే నిన్ను బాలాభిపుర రాజ్యానికి పట్టాభిషిక్తుణ్ణి చేస్తున్నాను" అన్నాడు మందహాసం చేస్తూ.

కొమరయ్యకు, రాజకుమార్తెతో వైభవంగా వివాహం జరిగింది. తరువాత రాజ్యాభిషిక్తుడుకూడా అయ్యాడు. సింహాసనంమీద అతడు కూర్చున్నప్పుడు, పక్కనే రాకుమార్తె కిరీటం ధరించి కూర్చున్నది.

'నేను కలలోచూచిన రాణియే యీమె!' అనుకొని కొమరయ్య మురిసిపోయాడు.

ఇంతగొప్ప విరుణ్ణి పెళ్లాడగలిగిన తన అదృష్టానికి రాజకుమార్తెకూడా చాలా సంతోషించింది.

బొజ్జ బరువు

బి. వి. ప్రసాదరావు

అతి ఊరికెల్ల

ధనికుం డాతడు

నిత్య రోగమయ

పడితుడు.

తింటేనా ఆయాసం

తినకుంటే నీరసం

కూర్చుంటే లేవలేదు

లేస్తే కూర్చోనలేదు.

పట్టుపరువు మెత్తలలో

దొరలలేని పెద్ద పాట్లు

ముందు వెనుక కడలలేక

మందముగా పడియుండును.

డాక్టర్లొచ్చి, మందులు వేసి

చేశారన్న ఇంజక్షన్లు

పడ్డా రింతింతసేరాని పాట్లు;

రోగి బాధ తగ్గలేదు

పాట్లు బరువు తీయలేదు.

అంత నొక్క వైద్యుడొచ్చి

'తీయటి మందులతో'

అయ్యా, నే కుదురుస్తా

ఎట్టి గడ్డు రోగమైన

చిటిక వేసినంతటిలో.'

అనుచు నారంభము చేసె

మచ్చలేని పట్టువైద్యం.

ఒక్కనాటి సాయంత్రము

కడు వినయము ఉప్పతిల్లి

ధనికుని నన్నిది కేగి

విన్నవించె వైద్యరాజు :

'అయ్యా, పొదం ఒకసారి

బాగుండును సాయంత్రం షికారు

కలిగించును ఎంతో హుషారు'

అనగ ధనికు 'డటులే' యనె.

గుఱ్ఱాల సారదెక్కి

పల్లె విడిచి పొసాగిరి

ఊరు దాటి ఏరు దాటి

రైలుక్రాను గేటు దాటి

పదకొండవ మైలురాయి

పదిలంగా తరలిపోవ

ఊహకన్న వేగముగా

హయములు వరుగిడగా

వైద్యుండే రథము నడపె.

బండినంత వెనుక తిప్పి

దండడిగా తేలుచుండ

మాయకారి వైద్యరాజు
మెల్లగాను జారవిడిచె
చేతిలోని చురుకు కొరడ
చిత్రముగా నవ్వుకొనుచు.

‘అయ్యయ్యా పడిపోయెను
గుఱ్ఱాలుండవు దిగితే
బాబూ, మంచివారు మీరు
దిగి అందుకోండి కొరడ’
అనుచు కోరె సాహసముతో.

మారుమాట చెప్పలేక
దిగిపోయెను ఆ ధనికుడు
రెండడుగులు వెనుక వెయ్య,
నంతలోనే తురుమనెను
దొడుతిన బోడుగుర్రాల్.

‘అయ్యా, అయ్యా! అంతా మోసం’
అంటూ అరచెను ధనికుం డంతట
అశలు తీరి అసహాయుండై
పరిపరివిధాల పరితపించెను.

‘ఇంకెక్కడి మన ఊరు
ఇంటిదోప పట్టెదను
ఇచట నున్న నడువారి
గడవరాదు ఈ రాత్రి’

అనుచు నంత నా ధనికుడు
అయానం పట్టలేక
అడుగులోన అడుగు పెట్టి

నడచుచుండ అతని పొట్ట
ముడతలు పడిపోవసాగె.

నడువ నడువ పొట్టంతా
కరిగిపోయె, కరకరమని
ఆకలేసె, అమ్మయ్యా!
అంతటి ఆకలి పాపం
ఎరుగడాత డేవేళల.

‘ఆకలి ఆకలి’ అంటూ
ఇంటికొచ్చి వెను వెంటనె
అరగించె ఆప్యాయముతో
‘బలే బలే!’ లొట్టలేస్తూ.

నడువనడువ కలుగు శ్రమయు
చవులుగొలుపు పదార్థములు
తీమ్మిరెత్తు మత్తుగొలువ
హాయిగ నిదురించె నతడు.

తెల్లవారె, ఊరిప్రజలు
తెల్లవోవ ధనికవరుడు
తేలికగా నడయాడె నపుడు
తీరని ఉత్సాహంఁ ;
కులాసతో కొలుపుతీర్చి
కొత్తవైద్యు పెలువనంపె.

‘అయ్యా, నీ గొప్ప ఋణం
తీర్చగలనె ఈ బస్మలో?’
అనుచు ఎన్నోవిధముల నా
వైద్యవరుని నత్కరించె.

పూర్వం, నేపాళదేశానికి సమీపంలో శాక్య రాజ్యం ఉండేది. శాక్యరాజ్యానికి ముఖ్య పట్టణం కపిలవస్తునగరం. ఈ శాక్యులు అనాటి కోసలదేశపు రాజయిన ప్రసేన జిత్తుకు లోబడిఉండేవాళ్ళు. అలా లోబడి వున్నప్పటికీ, జాతిగౌరవం పాటించేస్వభావం కలవాళ్ళు కనుక, ఇతర జాతులతో వివాహ సంబంధాలు పెట్టుకొనేవారు కాదు.

కోసలరాజుకు బుద్ధభగవానుడంటే అపరిమితమైన భక్తి. బుద్ధుడు శాక్యవంశ స్తుడు కావటంచేత, భగవానునితో ఇంకా దగ్గరసంబంధం పెట్టుకోవాలనే సంకల్పంతో శాక్యవంశ స్త్రీనే తన పట్నపు రాణిగా చేసుకోవాలని కోసలరాజు ప్రసేనజిత్తుడు నిశ్చయించుకొన్నాడు.

తన నిశ్చయాన్ని దూతలద్వారా శాక్యులకు తెలియచేసి, కన్యాదానం చేయమని కోరాడు. శాక్యులకు గట్టి చిక్కు వచ్చి

పడింది. కోసలరాజు ఇష్టప్రకారం చేయక పోతే తమకు నాశనం తప్పదు. చేవామంటే వారి సంప్రదాయానికి విరుద్ధం. సభలు చేశారు. చర్చలు, వాదోపవాదాలూ జరిగినై.

అప్పుడు 'మహానామ' అనే అతడు 'మీరేమీ విచారించకండి. నా కుమార్తె ఐన 'వాసవక్షత్రియ' దానికి పుట్టిన పిల్ల. లక్షణ వతి. ఆమె శాక్యయువతే అని చెప్పి, కోసల రాజువద్దకు వంపుదాం' అని చెప్పాడు. ఇందుకు అందరూ వప్పుకున్నారు. ఆపద తొలగింది కదా అని సంతోషించారు.

కోసలరాజ్యపు దూతలను మహానామ విలిచి 'మేము కన్యాదానం చేస్తున్నాం. మీరు ఈ అమ్మాయిని మీ దేశానికి తీసుక పోవచ్చును' అని చెప్పాడు. ఐతే, వంశ మర్యాదలలో శాక్యులు చాలా పట్టుదల కలవారని దూతలకు తెలుసును. ఇప్పుడు వారు ఇలా సులభంగా వప్పుకోవటంతోనే

వాళ్ళకు సందేహం కలిగింది. 'ఈ కన్య శాక్యకన్య బిడ్డందదు. తమను మోసగిస్తున్నారు' అని దూతలు అనుమానించారు.

'సరే. మీ తోపాటు ఒక కంచంలో భోజనం చేసే అమ్మాయి అయితేనే మేము తీసుకువెళతాం. లేకపోతే లేదు' అని దూతలు పరీక్ష పెట్టారు. శాక్యులకు మళ్ళీ చిక్కువచ్చింది. మళ్ళీ ఆలోచించారు. కోసలరాజు దూతలను వీధివిధంగా మోసం చేసి పంపాలి అని నిశ్చయించుకొని వారు పూహం వన్నారు.

ఆ రోజున మహానామ భోజనానికి కూర్చున్నాడు. కొంచెం ఎడంగా దూతలు కూర్చున్నారు. మహానాముడు ఒక దాసీని పిలిచి 'అమ్మాయిని తీసుకురా, నాతోపాటు భోజనం చేస్తుంది' అన్నాడు. నిమిషంలో వాసవ వచ్చి, తండ్రితోపాటు ఆయన కంచం ముందే కూర్చుంది. మహానాముడు ఒక ముద్ద నోటిలో పెట్టుకున్నాడు. వాసవక్షత్రియ కూడా ఆయన కంచంలో చెయ్యిపెట్టింది. రెండోముద్ద తీయబోతున్నాడు.

ఇంతలో ఒక భటుడు వచ్చి ఒక ఉత్తరం చూపించి 'ప్రభూ! అవంతిరాజు గారు ఈ ఉత్తరం పంపారు. ఉన్నపాటున సమాధానం తెమ్మన్నారు' అని చెప్పాడు.

మహానాముడి కుడిచెయ్యి కంచంలోనే వుంది. ఎడంచేతితో ఉత్తరం తీసి చదువుతూ 'నువ్వు తింటూవుండు అమ్మా' అన్నాడు. వాసవ తింటూవుంది. ఆతను అతి శ్రద్ధతో ఉత్తరం చదువుతూనే వున్నాడు. కూతురి భోజనం కాగానే, తండ్రి కూతురూ లేచి చేతులు కడుక్కున్నారు.

కోసలరాజుదూతలు ఇందులో ఉన్న కిటుకు తెలుసుకోలేకపోయారు. వాసవ ఆ మహానాముడి స్వంతకూతురే అనినవ్వారు. శాక్యులు చాలా సంతోషించారు. మహానాముడు ఎంతో వైభవంగా కుమార్తెను కోసలకు పంపించాడు.

కోసలరాజు సంతోషించి వాసవను పట్టపు రాణిగా చేసుకొన్నాడు. కొన్నాళ్ళకు వాసవ క్షత్రియకు చక్కని పిల్లవాడు పుట్టాడు. వానికి 'విరూఢపుడు' అని పేరు పెట్టారు.

విరూఢపుడు పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు. ఒకనాడు తల్లివద్దకు వెళ్ళి 'అమ్మా!— పిల్లలందరూ వాళ్ళ తాతగారింటికి వెళ్ళుతున్నారు. నేనూ మా తాతగారింటికి వెళ్ళి వస్తాను' అని సరదాపడ్డాడు. ఈ మాట వినేసరికి వాసవ క్షత్రియకు నెత్తిన పిడుగు పడినట్టయింది. వద్దని ఎన్నోవిధాల చెప్పి చూచింది. కాని, వద్దన్నకొద్దీ విరూఢపుడికి పట్టుదల ఎక్కువయింది.

చివరకు అమె కొడుకు ప్రయాణానికి ఒప్పుకుంటూ, రహస్యంగా తన తండ్రికి వక జాబు వ్రాసింది— 'నీ మనమడు కపిల వస్తుకు వస్తున్నాడు. వాడికి ఈ రహస్యం తెలియనీయకుండా వుంచండి' అని.

విరూఢపుడు వస్తున్నాడని తెలియగానే నగరంలోని శాక్యులు వారి పిల్లలందరినీ దగ్గర దగ్గర పల్లెటూళ్ళకు పంపించివేశారు. ఎందుచేతనంటే, దాసీపుత్రుడైన విరూఢపుడికి, శాక్యులెవ్వరూ సమస్కారం చేయరాదని వాళ్ళ పట్టుదల.

విరూఢపుడు కపిలవస్తునగరం చేరుకొన్నాడు. అతనికి స్వాగతం ఇవ్వటానికి శాక్యులంతా సభచేశారు. అక్కడ అందరినీ వరుసగా రాజకుమారునికి పరిచయం చేశారు. విరూఢపుడు ఒక్కొక్కరికే నమస్కరించాడు. కాని, శాక్యులలో ఒక్కరూ అతనికి తిరిగి నమస్కరించలేదు. విరూఢపుడికి యిదంతా ఆశ్చర్యంగానేవుంది. అతనికి శాక్యులు జాగ్రత్తగా విడిదీ, భోజనాలు విర్పాటుచేశారు.

కొన్నాళ్ళుండి, విరూఢపుడు మళ్ళీ తన నగరానికి బయలుదేరాడు. అతని సైనికులలో ఒకడు విడిదిలో ఏదో వస్తువు మరచిపోయి, మళ్ళీ వెనక్కి వెళ్ళాడు.

అక్కడ ఒక అద్భుతమైన దృశ్యం అతని కంటబడింది—విరూధపుడు కూర్చుని వదలిన స్థలాన్ని ఒక దాసిది పాలతో కడిగి శుద్ధిచేస్తున్నది. పైగా, గొణుగుతున్నది.

సైనికుడు అమెనుండి అసలు విషయం తెలుసుకొన్నాడు. ఈ మాట తోడి సైనికులతో చెప్పాడు. కల్లోలం ప్రారంభమయింది. పోయి పోయి, ఈ సంగతి విరూధపుని చెవిని పడింది. అతనికి విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. 'నేను కూర్చున్న ఆ స్థలాన్ని పాలతో కడిగి శుద్ధిచేశారు శాక్యులు. ఇది చాలదు. నేను రాజునై, ఆ స్థలాన్ని శాక్యుల కంఠరక్తంతో శుద్ధిచేస్తాను. అప్పుడుకాని అది పవిత్రం కాదు...' అని ప్రతిజ్ఞ చేశాడు.

విరూధపుడు కోసలరాజ్యం చేరుకోగానే ఈ మాయ అంతా ప్రసేనజిత్తుకు తెలిసింది. అతనూ ఉగ్రుడయ్యాడు. కాని, తనకు గురుదేవుడైన బుద్ధభగవానునికి అపచారం

చేసినట్లు అవుతుందనే పుద్గేశంతో శాక్యులకు హానిచేయవద్దన్నాడు కొడుకుతో.

అయితే, విరూధపుడు తండ్రికి ఎదురు తిరిగాడు. కోసలరాజ్య సింహాసనం అలంకరించాడు. తను రాజు కాగానే ముందు శాక్యకులాన్ని నాశనంచేయాలని సంకల్పించుకొన్నాడు. తల్లి ఐన వాసవక్షత్రియ కళ్ళ నీళ్ళతో బలిమలాడింది వద్దని. కాని, అతని మనసు మారలేదు.

పెద్ద సైన్యంతో తరలివెళ్ళి, శాక్యులను ఎదిరించాడు. వారు ఈ దాడికి నిలవలేక పోయారు. ఏ కోశానా దయ జాలి అనేది లేకుండా, విరూధపుడు శాక్యులందరినీ నరికివేసి, రక్తం ప్రవహింపజేశాడు.

ఆ నెత్తురుతో తను శాక్యరాజ్యంలో ఇదివరకు కూర్చున్న స్థలాన్ని కడిగివేశాడు. ఈవిధంగా విరూధపుడు తన పగ తీర్చుకొన్నాడు. శాక్యకులం, శాక్యరాజ్యం సర్వ నాశనమయినై.

వార్తలు-విశేషాలు

న్యూఢిల్లీలో బాలలకనం ప్రత్యేకించి చిత్రాలు నిర్మించటానికిని ఒక సంఘం స్థాపించబడింది. దీని పేరు 'సంస్కృతీ ప్రచారక చిత్రాల ప్రదర్శన సంఘం'. ఈ సంఘంచారు ఈమధ్యనే చెక్‌స్లావాకియా బొమ్మలాటలపైన తీయబడిన ఒక చిత్రాన్ని మన ప్రధానిజన పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూవదట ప్రదర్శించారు. కొందరు పిల్లలతోపాటు నెహ్రూ ఆ చిత్రాన్ని చూచినతరువాత, ఈ సంఘంచారు నిర్వహిస్తున్న ఉద్యమాన్ని ప్రతి భారతీయుడూ ప్రోత్సహించాలని చెప్పారు. అంతేకాక, ప్రధాని నెహ్రూ ఇష్టాగోష్టిలో తన వుద్దేశాన్ని యిలా వెల్లడించారు: 'మహిళతే, నేను సంవత్సరానికి రెండు సినీమాలు చూస్తాను. చోకబారు సినీమాలు పిల్లలకు తగవని ముంటావథంగా చెప్పగలను. విదేశాలలో పిల్లల ఆఖరుమల్లి దృష్టిలో పెట్టుకొని, కేవలం వారికోసమే ప్రత్యేక సినీమాలు తీయడం మనం గుర్తుంచుకోవాలి.'

మృత్యువారక రాష్ట్రంలోని 'బిర్లింగ' గ్రామంలో కొందరు విద్యార్థులు స్వయంకృషి— స్వతంత్ర జీవనం అనే నూత్రాన్ని అవలంబించటంలో పాటుపడుతున్నారు. విద్యార్థులే తమ పాఠశాలకొసా ఒక కుటీరాన్ని నిర్మించుకొన్నారు. గ్రామస్థుల సహాయంతో వారే స్వయంగా వసతిగృహాలను నిర్మించుకొన్నారు. వారి కృషి, ఉత్సాహమూ చూచి దగ్గరవున్న బస్త్ర గ్రామస్థులు చాలవరకు వారికి రోడ్డుతుతున్నారు. పోతే, విద్యార్థులకు అవసరమైన వలకలు, పుస్తకాలతోసహా ఉపాధ్యాయుల్నికూడా కమ్యూనిటీప్రాజెక్టు కార్యకర్తలు పంపారు.

వచ్చే అక్టోబరులో ఢిల్లీనగరంలో 'ప్రాచీన టపాబిళ్ళల ప్రదర్శనం' జరపటానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నవి. ఈ ప్రదర్శనంలో 25 దేశాలకు పైగా పాల్గొంటున్నవి.

'ఉడెపి'లోని ఒక మతానికి ఎదుట 'కోట్వాన్' అనే కుర్రవాడు విరామం లేకుండా 36 గంటలసేపు సైకిలు స్వారిచేసి, బహుమతి పొందాడు. ఇటువంటి పోటీలు ఈమధ్య మదరాసునగరంలోకూడా జరిగినై.

న్యూఢిల్లీలో గల బెసిక్ పాఠశాలలో 7 సీనియర్ స్కాలర్‌షిప్పులు, 22 జూనియర్ స్కాలర్‌షిప్పులు ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి. శిక్షణకు చెల్లించవలసిన రుసుము, భోజన వసతుల ఖర్చులు, స్కాలర్‌షిప్పులివ్వబడినవారికి ప్రభుత్వమే భరిస్తుంది. షెడ్యూలు తర గతులు, షెడ్యూల్ జాతులు, వెనుకబడ్డ జాతులవారికోసం 1954-55 సంవత్సరంలో ఈ స్కాలర్‌షిప్పుల స్కీముకింద 75 లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడ్డాయి.

* * * *
ఈ ఏడు ఆక్టోబరు 25 నుండి నవంబరు 8 వరకు బాగ్దాద్‌లో జరుగనున్న బ్రిటిషువర్తక ప్రదర్శనంలో కొత్తరకపు శాస్త్రతమైన అల్యూమినియం భవనం ఒకటి ప్రదర్శింపబడ నున్నది. ఇది నమస్తమైన సాధన సంపత్తిగల ఒక స్కూలుభవనం. బ్రిటన్ వివిధ ప్రాంతాలలో ఇటువంటివి 400 అల్యూమినియం స్కూలుభవనాలు ఏర్పాటుచేయబడినై. 600 కు పైగా ఆఫ్రిలియా, న్యూజిలెండు దేశాలకు ఎగుమతికూడా చేయబడనై.

* * * *
‘బ్రెజాయల్’ పిల్లలకు ప్రధాని నెహ్రూ ఒక ఏడాది ప్రాయం గల పులిపిల్లను కానుకగా నమర్పించారు. దీనిపేరు ‘వింధ్యావని’. ఇది వింధ్యప్రదేశ్ అడవులలో దొరికింది.

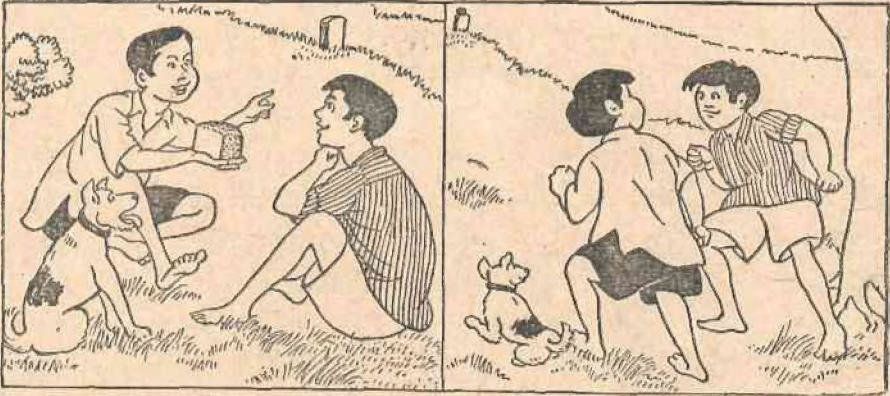
* * * *
ట్రాన్స్మినియాదేశపు అడవులలో భయంకరమైన ఒకజాతి తోడెలున్నది. ఇది చాలా అపరాధ మయింది. మగది కుక్కను పాలి ఉంటుందనీ, అడతోడెలు ‘కంగారూ’పల ఉంటుందనీ ఈ తోడెళ్లను పట్టి బ్రిటిషు వేటగాండ్లు చెబుతున్నారు. ఇది ఒకేసారి మేకలనూ గొర్రెలనూ లెక్కలేనన్ని దొంగిలిస్తుందనీ, అందుచేత అడవులలో పలికంటా తరిమివేయబడిందనీ అంటున్నారు. ఐతే, సుమారు 20 సంవత్సరాలనుండి దీని స్వరూపం కనబడకపోవటంచేత, ఒకవేళ ఈ తోడెలుజాతి నశించేపోయిందేమోనని వేటగాండ్లు ఊహిస్తున్నారు.

* * * *
ఈ సంవత్సరం ఏప్రిల్ 19-వ తేదీన ‘జాతీయప్రణాళిక ఋణం’ అనే ఒక కొత్త ఏర్పాటును మన ప్రభుత్వంవారు ప్రారంభించారు. ఈ ఋణానికి ఇప్పటివరకు వసూలైన విరాళాలు రు. 80,56,00,000 లు. ఒక్క మేనెలలోనే దాదాపు రు. 23,30,00,000 లు చెల్లించబడింది.

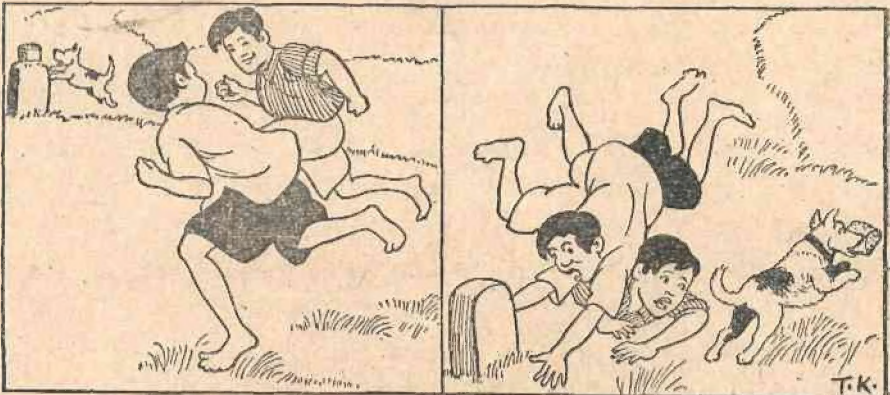
* * * *
‘చెక్‌స్లోవాకియా’ వ్యాయామ ప్రవీణుడు ఎమిల్ జటాపెక్ అనే ఆయన ఇంతవరకు 9 ప్రపంచ రికార్డులు స్థాపించి, ఇప్పుడు 10,000 మీటర్ల పరుగులో తన రికార్డునే తను అధిగమించాడు. సుమారు 6 మైళ్ళు గల ఈ దూరాన్ని ఆయన 28 నిమిషాల 54.2 సెకన్లలో పరుగెత్తాడు.

చిత్రకథ

అరేజు అదివారం. దాసు, వాసు వికారువెళ్ళారు. ఒకచోట కూర్చున్నారు. దాసు అన్నాడు—“ఒరే వాసూ! యీ రొట్టె ఎవరుకొంటే ఏంగాని, ఒక పందెం వేద్దాం. ఆకనబడే మైలురాతిమీద దీన్ని పెట్టి—ఆ చెట్టుదగ్గరనుంచి పరిగెత్తుదాం. ముందెవరు అందుకుంటే వాళ్ళది ఈ రొట్టె.” “సరే” అన్నాడు వాసు.

ఇంకేం, మైలురాతిమీద రొట్టెనుపెట్టి ఆ చెట్టుదగ్గరనుంచి పరిగెత్త సాగారు. వాళ్ళ పెంపుడుకుక్క ‘టైగర్’కు వీళ్ళ పందెంసంగతి తెలీదుగాని, ఆకలవుతున్నట్టు మాత్రం గ్రహించింది. ఇక పరుగుచ్చుకుని దాసూ, వాసూల కంటే ముందు పరిగెత్తి ఆ రొట్టెను కాస్తా నోటకరుచుకుని దూరంగా పారి పోయింది. పాపం, దాసూ, వాసూ.....

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

మింటి కెగురు

పంపినవారు :
ఎన్. విజయలక్ష్మి - ఏలూరు

